

ŐSEINK ÉS ROKONAIK

TÖRTÉNELMI TANULMÁNY.

„A régi kulfők adatai mindig értékesek
és megérdemlik, hogy azokat megértsük.”

IRTA:
RUDNAY BÉLA

SAJÁT KIADÁSA ÉS TULAJDONA.

TARTALOMJEGYZÉK.

Előszó	5
I. Vendidad	8
II. Az összehasonlító nyelvészet és a kapcsolatos elméletek	13
III. Nyelvünknek ó-perzsa volta	21
IV. A magyarok költözködése	38
V. A különböző nemzetségek	52

Előszó.

Mielőtt a perzsa eredettel kapcsolatos kérdésekre áttérnék, lehető röviden utalnom kell azokra az okokra, melyek a köztem és Pauler Gyula követői között felmerült tudományos vitát felidézték és amely vita a legutóbbi hetekben kiállított szőnyeg révén a döntést nemcsak siettette, de kényyszerhelyzetet teremtett, azt kellett kizárólag tudományos alapon eldöntenünk, hogy vagy nekem van igazam, vagy pedig Pauler tanai követőinek.

Pauler Gyula fiatal korában tudtommal a német tudomány hatalmas fáinak árnyékában kezdette meg történelmi tanulmányait, majd hazatérve, évtizedekig tanulmányozta a magyarok őskorának történelmét és tanítványainak helyeslése között megállapította, hogy a magyaroknak ősi otthona az Ural-alja körüli vidék, őseink pedig a szkita eredetű baszkirok, kik nomád nép lévén, fejlettebb intézményekkel nem birhattak, hanem Pauler tanítványának, Csánki Dezsőnek kitalálása szerint a legszükségesebb intézményeiket a mongol-tatár eredetű kazaroktól szerezték.* Miután ezek a kazar intézmények szintén kezdetlegesek voltak, Paulerék feltételezték és holt bizonyossággal állították, hogy az Európában szükségelt fejlettebb intézményeiket, a kultura elsajátításával együtt a germán népektől, Szent Istvánnak teljhatalma révén fogadták be, mely állításoknak lelkes hívei ma is élnek és küzdenek az én ellenkező tudásom ellen.

Ámde korán beláttam a Pauler-féle tanoknak lehetet-

* Árpád és az Árpádok.

lenségét, amire az Ősi intézményeinkről irt tanulmányom és különösen annak előszava kellő bizonyítékokat szolgáltat. Hoszszas és nagyon kiterjedt tanulmányaim révén végre odáig fejlődött a tudásom, hogy alaposan feldolgozhattam ezeket a kérdéseket, de különböző okokból csak a kivonatát nyújthatom annak, ami már kész volt, de ez a kivonat is elég lesz arra, hogy a magam tudományos meggyőződését megvédjem és a perzsa eredetet diadalra juttassam.

Paulerék tanainak legfőbb támasza az összehasonlító nyelvészet volt, amelyen a finugor és az uralaltaji elméletet építették föl, de félreértett, meg nem értett kútfőkre is hivatkoznak, tették ezt a Századoknak mult évi folyamában is.*

Hogy én összes állításaiknak igazságát tagadom, ez természetes, de emiatt reám megharagudni, sőt a tudományos alapot is elhagyni, nem volt hozzájuk méltó. Ahogy az sem volt hozzájuk méltó, hogy a hatalomnak segítségét kérték olyan célból ki, hogy velem, a gyöngével szemben ideiglenes előnyökhöz juthassanak. De ezeknek az előnyöknek komoly voltában csak a nagyon gyöngé hitűek, vagy tudásúak bíztak. Aki lelke mélyéből magyarnak érezte magát, az igyekezett menekülni a magyarokra nézve nem kedvező felfogástól.

Egyes cseh írók azt állítják, hogy mi magyarok ma is oligarchák vagyunk, ahogy szerintük őseink is azok voltak. De az illető írók ebben a megítélésükben tévednek.

Oligarcha uralom mindenkor csak olyan népeknél volt lehetséges, melyeknél a hűbéres rendszer uralkodott, mert csak a hűbérurak tehették azt meg, hogy népüket a közjogok élvezetéből és azok gyakorlásából kizárják, sőt még a magánjogaikat is korlátozták, mert még földjüket, ökrüket, nagyon gyakran asszonyaikat is elvették.

A cseh írók ugylátszik Acsády könyvéből indulnak ki, mikor ilyesmit rólunk a multra nézve állítanak, mert nem tudják, hogy Acsády nem a magyar viszonyokról irt, hanem talán épen a cseh oligarchák eseteit tartotta szem előtt, mikor a magyar földbirtokosok terhére irta a külföldi eseteket.

De nálunk sohasem hozatván be a hűbéri rendszer, ilyes-

* Kmoskó cikke Gardizi munkájáról.

miről beszélni nem is lehetett. Ellenben a cseheknél a hűbéri rendszer már a német hódítás előtti időkben is megvolt és bizony mind a mai napig megmaradt, amit bizonyít az a szembetűnő tény, hogy bennünket magyarokat is olyan alárendelt hűbéreseknek tartanak, akikkel azt tehetik, amit akarnak, holott mi népeinket, akár magyar, akár cseh, akár német, akár román eredetűek legyenek, egyenlő szeretettel és igazsággal kezeltük és kezeljük, azért, mert a mi alkotmányunk a szent korona tanai közé átvette a perzsa ősöknel a Vendidad szerinti gyakorolt törvényt, mely szerint a nép és a nemzet között senki sem állt, vagyis más ura a nemzetnek és a népnek nem volt, mint maga a nemzet és a nemzetségek csak mint a népnek hivatott vezetői szerepelnek, úgy ahogy a magyar ma sem követel egyebet.

Őseinknek, az ó-perzsáknak ezeket a tanait, ezt a szellemüket, ezeket a törvényeiket tette a Vérszerződésnek megkötésekor magáévá a magyar nemzet.

Ahogy az ó-perzsák a rabszolgaságot tiltották, hasonlóan tiltották ezt Szent István törvényei is és amiként a Vendidad szerint a perzsák foglyaiknak telep-helyeket, földet adtak megművelésre, épen úgy tettek a magyarok is, amiről az Ősi Intézményeinkről írt tanulmányomban már megemlékeztem. A nemzet előtt úgy az ó-perzsáknál, mint a magyaroknál mindenki egyenlő volt, rangkülönbséget sem ott, sem itt nem ismertek.

A magyarok a hadifoglyokat és a csehektől vásárolt* rabszolgákat a várnépek közé telepítették, ott kaptak megművelésre földet.

Ahogy a perzsáknak főkirálya nem volt önkényuralkodó, hasonlóan a legutolsó időkig soha egy magyar fejedelem vagy király sem volt az.

Igaz, hogy egyes történetírók még most is merik hangoztatni, hogy Szent István önkényűleg hozta be a külföldi intézményeket és egyebeket, de ez sohasem lett bizonyítva, a bizonyítékok nélküli állítások pedig komoly figyelembe nem vehetők, hiszen a Pauler-féle összes tanoknak a bajuk épen az volt, hogy amit ő és követői állítottak, az mind elfogadható történelmi bizonyítékok nélkül lett állítva.

¹ Magyar törvénytár említi.

Ezeket a kérdéseket valamellik későbbi tanulmányomban, részben már a mostaniban fogom ismertetni, részletezni és bizonyítani.

Tanulmányom megírása közben arra gondoltam, hogy a történetírónak a szeme a sas szemével kell hogy vetekedjen: ahogy a sas a nagy magasságból zsákmányát észreveszi, úgy kell a történetírónak minden legkisebb, vagy legrégebbi adatnak értékét és jelentőségét felismerni, hogy azt a történelemnek javára kihasználja.

I. Vendidad.

Első sorban a Vendidadról kell beszélnem, mert ez nem csak saját munkámnak a legfontosabb kutforrása, hanem a nemzet történelmének az alapjait is ez veti meg.

A Vendidad keletkezési idejét Cyrus királynak a korára kell helyeznem, ki mint az iráni Parsuah, tehát perzsa törzsnek a királya Kr. e. 558-ban legyőzte Astyages méd királyt és ennek népével megerősödve a turáni eredetű Assuriát hódította meg. Az assuroknak turáni eredetét Ranke az által ismeri el, hogy törzseiket tiz-tiz nemzetségből állóknak mondja, a mely berendezkedés az összes turáni népek törzseinél szokásos volt. Így történt tehát, hogy midőn őseink a mai hazánkba bejöttek, törzsenként szintén tiz-tiz nemzetségből állt a nemzet, kikhez három kabar nemzetség is csatlakozott és az így számítandó 73 nemzetség mindegyike egy-egy vármegyét alkotott.¹

Az assurok meghódítása után támadhatta meg Cyrus főkirály Baktriát, melyet szintén turáni eredetűnek kell tartanunk, mert területe a turáni népek területén feküdt. Ezt a népet is hozzá csatolta a Parsuah törzsről elnevezett Perzsa birodalomhoz. Az akkor így megalakult nagy nemzeti és birodalmi, sőt nyelvi egységnek intézményeit írja le a Vendidad.

A Zend könyvek közül a többség elpusztult, ha a Vendidadon kívül még valami fenmaradt volna, azt csak Indiában

¹ Ranzani, Gábor Gyulának a megyei Intézményekről írt művében értekes csoportosítással. 6. lapon.

lehetne keresni, mert a Zend tudományoknak művelői ott még megtalálhatók.

A médeknél már találunk egy nemzetséget, melyet Mágusnak, Mágócsnak nevezhetünk. Ez a nemzetség idővel több nemzetséggel egyesülve, törzssé, több törzs pedig ismét egyesülve, nemzetté fejlődött. Magát a Magus nemzetséget nemcsak a Magusról, hanem Mágóg, későbbi királyukról is mondhatták magyarnak, mert mind ez a név azt jelentette, hogy annak viselői és népük magyarok.

Magor magyar királynak ismét későbbi korbeli utódja volt Álmos, a mi Árpádunknak az atyja. Ekkor már nem csak magyaroknak hívták őket, hanem a más keresztény népeknél is elterjedt szokás szerint már második nevet is viseltek, úgy hogy Álmos már a kereszténység elterjedésének idejében születhetett.

Azokat a kis törzseket pedig, melyek a magyar nemzetet képezték, Kunugoroknak nevezték, ők voltak maga az óperzsa nép, tehát ők voltak maguk a magyarok, a mi őseink.

A Vendidad arról is beszél, hogy midőn az iráni és a turáni egység Cyrus idejében létre jött, akkor tizenhat tartományból állt az egész egységes birodalom, melyeknek mindegyikében egy-egy törzs lakott. Midőn pedig a Kunugor tehát a magyar törzsek közül hét törzs Álmos vezetése alatt Perzsiát elhagyta, hogy új hazát keressen, akkor az elmaradt kilenc törzs már mint mohamedanus részben Perzsiában maradt, részben pedig elszéledt, hogy a szintén mohamedanus arabokkal együtt a világ minden táján vallásukat terjesszék, vagyis vallási hódításokat vigyenek véghez.

A Perzsiában visszamaradt kunugor törzsekhez számítandók az ottani rokonaink, az újperzsák, az afgánok, egyes indiai népek, a chivaiak, és mások, ezek a mi igazi rokonaink; ellenben a Gardizi által felsorolt, a turk törökök és az arabok által a török vallás terjesztésének céljából felkeresett népekhez soha semmi közünk sem volt, mert nem a mi vér és nyelv rokonaink, hanem chinaiak, mongoltatórok, tugurok és más idegen népek úgy, miként őket Gardizi felsorolja.

A Vendidad az óperzsa intézményekről is megemlékezően, ezek közül most csak a megyéket említem meg. A Vendidad beszéli, hogy minden óperzsa nemzetség egy-egy megye

szerű intézményt létesített és a magyar nemzetségek mihelyt a vérszűrődést megkötötték, de legkésőbbben a letelepüléskor mindegyik megalkotta a maga vármegyéjét, így jött az új hazában létre a 73 vármegye.

A Vendidad kapcsán csak arra kérem mindazokat, kik úgy a magyar, mint pedig a világtörténelmi vonatkozásokhoz értenek, kik a mi tudósaink között erős meggyőződéseim szerint nagy számban vannak, szigorúan bírálják meg mindazt amit elmondok, hogy azután a netalán szükségesnek látszó felvilágosításaimat és ellenbírálatomat én is megadhattam. Sok részletet, de sok további bizonyítékot is el fogok még ebben a munkámban mondani, de különösen ki fogok még terjeszkedni mindannak a részletes bizonyítására, aminek bizonyítását ismételve megígértem.

Azt, hogy a perzsáknak nádoraik is voltak, nem a Vendidad, hanem a perzsák történelme beszéli. Miután pedig a magyarok az összes régi intézményeiket is áthozták, így magukkal hozták a Gyulát, a nádort is, ki mint ilyen nem csak a saját erdélyi várát, Gyulafehérvárat, hanem mint Nádor az ország védelmére az erdélyi hét várát, sőt a Dunának legfontosabb védelmi pontján Nádorfehérvárat is megépítette, mely országos várnak nevében a Fehér szó annyit jelentett, hogy ő is, de az országnak a népe is, ha talán Nestoriánusok is, de már keresztények voltak, ahogy Gardizi is fehéreknek nevezi a keresztény kunugorokat, tehát a magyarokat, feketéknek pedig a Mohamedánusokat, a hogy ezt a Mussulok maguk is tették, sőt ezek valahol a régi Ninive táján kis államot alkotva, ott fekete ruhát is viseltek, hogy így felismerjék hitsorsosaikat.

Mielőtt a Vendidad alapján bármit is írnék, előre kell bocsátanom, hogy a Vendidad kétségtelenül a magyaroknak Ázsiából történt eljövetele előtt majdnem másfélezer évvel előbb lett irva és pedig akkor, midőn a turáni iráni népeknek hatalmas egysége kialakult, hiszen ezekről a dolgokról beszél a Vendidad. A letelt sok század alatt a népek nemzetségei törzsekké, törzsek pedig népekké és nemzetekké fejlődtek ki, sokan pedig eltűntek, a minő eltűnt népet a partusok képében a perzsa — turáni népeknél is találunk.

De a felemelkedő új népek között nagy szerephez jutottak az iráni eredetű perzsák, kik a Parsuah törzsből emelked-

nek ki és az ő királyukat saját népe a nagyegységnek főkirályi székébe emelte. Így létesült a Perzsa birodalom.

A turáni törzsek pedig ugyan abban az időben a turáni turk népeket fejlesztették ki.

Közben a különböző nép egységeknek neve változott, a nevek elmosódtak. De a magyar Kunugor törzsek egvesültek, mely egyesülésnél nagy szerepet játszhatott Mogor király, ki ősrégi törzsével, melyet Magurnak, tehát mágornak, Magyarnak, Mágusnak, tehát Magócsnak neveztek, mely neveket községeink és egyes más helyneveink meg is örökítették, dicséret illeti ezért magyar őseinket bölcs előrelátásukért.

A mi magyar nevünket Árpád vezérünknek nemzetsége a Megyer, Magyar ruházta reánk.

A Gardizi által felsorolt turk törzsek közül még felismerhetjük a Kimákat, mely a Pauler által említett Jenákkal, Jenővel lesz azonos, a Jagma pedig alighanem a Gyarmat törzs.

Arra azonban elég időnk lesz, hogy az utóbbi nevek értelmezése körül megegyezünk.

Az azonban tény, hogy a Vendidad által felsorolt tizenhat ősrégi tartományoknak mindegyike egy-egy törzsnek felelt meg, és azokból hét törzs Árpádnak vezetése alatt Magyarországra jött, kilenc pedig Perzsiában visszamaradt, de azok már a mieink távozásakor mohamedánus hitre tértek és mint olyanokat mi törököknek nevezük, ezek szétszóródtak és mindefelé terjesztették a törökök vallását és ennek a hittérítésnek örve alatt a szintén mohamedanus hitű arabokkal együtt hódítgatván és harcolván, eljutottak azokhoz a népekhez, a kiket Gardizi felsorol és akikre azután reá lett fogva, hogy a mi rokonaink, ahogy ezt már el is mondtam.

Gardizi a Magyar törzset is említi, mert az tény, hogy mikor a magyarokat Gardizi tudósítója a Don és az ITEL közelében megpillantotta, fekete magyarokról is tudott beszélni, mert a világon sok népnél feketéknek szokták a mohamedánusokat nevezni. A fehér magyarok ellenben Jézus hitének követői, tehát keresztények voltak, így mondja a már idézett munkájában Gardizi.

A Vendidaddal még igen sok dolgom volna, de mai tanulmányomban csak egyet mást fogok még megemlíteni.

Különösen azt kell még előre bocsátanom, hogy óper-

zsáknak azokat nevezem, kik a magyaroknak távozásáig tartották kezükben a Perzsa birodalomban a hatalmat, mert a hogy a magyarok távoztak, a legkülönbözőbb keleti népek özönlötték el Perzsiát, ezek között a hunok is szerepeltek, de a chinaiak is, kik talán abban az időben szedtek nyelvükbe egy két száz turk szót, de egyes szavak soha sem bizonyítanak a vér szerinti rokonság mellett, mert ilyen állítás nevetéssé tenne bennünket, hiszen ma egyes nemzetközi szavak az egész világot meghódítják. Ime ez az egy-két szó tönkreteszi a finnugor és az uralaltaji elméleteket, de az összehasonlító nyelvészetet is.

II.

Az összehasonlító nyelvészet és a kapcsolatos elméletek.

Egy tekintélyes német nyelvtudósnak jutott az a feladat, hogy az összehasonlító nyelvészetet attól, a gondolattól vezéreltetve, hogy a germán nép és nyelvek Indiából erednek, kitalálva ezeknek a nyelveknek az indiai eredetét, azokat az indiai nyelvekhez kívánta csatolni és sikerült is neki egy-két indiai nyelv és a szanszkrit nyelv között a kitalált hangtani és nyelvtani szabályoknak megfelelő rokonságot kisütni. Azonban a szanszkrit nyelvről tudjuk, hogy az India őslakóinak a nyelve lehet és így náluk nem szükséges, hogy egyéb bizonyítékok után kutassunk. A németek — úgy gondolom — a kihalt etruszk nép nyelvének rokonságát is kutatták az összehasonlító nyelvészek révén, de itt segítségükre jött a véletlen, mert csakhamar az etruszkok hajdani földjén, Itália nyugati partvidékén valamiféle sírköveket ástak ki a föld alól, melyeken egyes szavakat ki tudtak betűzni és azokat a latin nyelvek segítségével meg tudták érteni; így az összehasonlító nyelvészetre többé szükségük nem volt, mert rájöttek, hogy az etruszk nép és az etruszk nyelv beleolvadt a rómaiak által magukévá tett latin nyelvbe. Ezeket megfontolva, kérdem, ugyan kinek volna még kedve az összehasonlító nyelvészettel törődni, hiszen az ilyen elméleti kitalálás nem felelhet meg a gyakorlati tudományok terén hatalmasan bevált és ezért a világ népei részéről nagy tiszteletben részesülő német nemzetnek.

A történelmi tudományt joggal nevezik szellemi tudomány-

nak, mert annak eredményes műveléséhez szellemi erőre van szükség, mert csak annak segélyével vagyunk képesek a történelmi bizonyítékokat felkutatni, azokat megbírálni és feldolgozni. A történetírónak úgy kell eljárnia, mint miként a földtani tudósok teszik, kik tudásukkal első sorban még a földszínen állapítják meg, hogy a földalatti kutatásukat sikerrel hol kezdhetik meg és midőn a megfelelő helyet kiszemelték, kezdődik a fúrógépnek a munkája, vagy pedig valamiféle szádát, aknát vezetnek a föld mélyébe, azt az anyagot pedig, melyet ezyik vagy másik úton kiemeltek, alaposan megvizsgálják, sőt még tűzbe is teszik, csakhogy annak értékét, becsét, keménységét, tűzfejlesztő képességét minél biztosabban megállapíthassák; csak az így kiválasztott anyag kerül azután forgalomba, vagy a kohóba.

Hasonlóan tesz a történetíró is; először gondos körtekintéssel szemeli ki azt a könyvtárat, levéltárat vagy más gyűjteményt, melyben az ő tárgyára adatokat remél feltalálhatni; mikor ez megtörtént, átnézi az illető okiratokat, emlékeket és könyveket és azokból ismét kikeresi azokat a történelmi bizonyítékokat, melyeket a maga tudományos céljainak elérésére szükségesnek ismert föl. De amiként a geologus a további eljárásnál az általa kiaknázott anyagot még a tűzben is kipróbálja, hasonlóan kell tennie a történetírónak is, ki eszének szellemi kohóján hajtja keresztül az általa már kiválasztott történelmi anyagot, amely feladat a történetíróknál a legfontosabb és csak ha ezt a műveletet is jól elvégezték, akkor irhatják meg tudományos munkájukat.

Aki azonban mindezt az előkészítő munkát csak úgy végezi el, mint amiként az összehasonlító nyelvészetnek állításai iránt bizalommal viseltető történetírók teszik, vagy amiként Pauler, Csánki és társaik ezt a Gardizi, Julián vagy Rubruk által nyújtott, más írók pedig az intézményeinknek idegen eredetét állító feltevésekkel és krónikákkal szemben teszik, azoknál sikeres tudományos munkálkodásra nem számíthatunk, úgy hogy történelmi munkáik teljesen értéktelenek maradnak.

Nálunk Paulerék honosították meg azt a történelmi iskolát, mely nem törődik a bizonyítékokkal, hanem a bizonyítást részben a nyelvészettel, részben pedig egyes kútfőknek értéktelen állításaival pótolta, hogy pedig ez hova vezetett, azt lát-

juk az uralaltaji elmélet hívei által képviselt tanokból, mert ezeknek a tanoknak a révén jutottunk a mongol-tatár, a baszkir, a chinai, a tibeti, a tugur rokonsághoz, de a finnek rokonságához is.

A régi történetírók nem ilyen könnyelműséggel jártak el.

A történetírásnak atyja, Herodot, mielőtt Kr. e. 500. táján könyvének megírásához fogott volna, beutazta az akkor ismert egész Ázsiát, átment Európába és ott egészen Sziciliáig végig utazott a görögök által lakott területeken. Ázsiában lement a turáni eredetű sumir népek otthonába, Assuriába is; valószínűleg hajón eljutott Egyiptomba is, bár ott a papok elég hidegen fogadták, de egyet-mást mégis megtudhatott tőlük, mert nagybecsű, egyedülálló adatokat hozott magával a hatalmas Labirintus palota megépítésének a céljairól.

Kelet-Ázsiába azonban Herodot nem juthatott, mert az abban az időben még teljesen el volt zárva a többi Ázsiától, úgy hogy az ottani népekről még hosszú időn át sem a történelmi források, sem a feliratok, sem a földben talált emlékek még mit sem tudnak. Maga Herodot Kinát Európának északnyugati csücskén keresi.

A Szkiták földjére, Oroszországba annak teljes vadsága miatt nem utazott el, de egyes görög és arab kereskedők már jártak oda, úgy hogy azoknak révén mégis tudott némi adatokhoz jutni, tőlük tudhatott meg a szkitákról szóló egyes történelmi részleteket; megtudta a kereskedelmi pontoknak a határtól való távolságát; érdeklődött náluk a műveltségi állapotok, a vallás, a bálványaik, a szkitáknak kegyetlen volta, valamint erkölcsi életük iránt; firtatta, van-e még erdőségük, van-e gabonájuk, gyümölcsük és miféle gyümölcs ez, hogyan fogyasztják azt el és mindezt feljegyezve, könyvében a válaszokat elolvashatjuk.

Herodot kora után a görög írók inkább csak helyi történelemmel, vagy egyes kérdésekkel, bölcsészeik pedig inkább bölcséleti dolgokkal foglalkoztak, ami történelmet keverték munkáikba, azok sokszor felette érdekesek ugyan, de rendszeres munkát tőlük hosszú időn át nem igen kapunk. A rómaiakról írt munkáik természetesen kivételek.

Az egyiptomi papok úgy látszik Herodotnak is kevés adatot szolgáltatottak, mert vagy nem tudtak sokat, vagy óvakodtak

titkaikat egy görög íróval, egy idegennel közölni. De a megmaradt papirus-tekercsek és feliratok sem látszanak valami bőbeszédűeknek. Állíthatjuk, hogy a régi írók közül még Herodot szedett össze Egyiptomról legtöbbet; így kitűnő adatot nyújt annak az elbeszélésével, hogy a hatalmas Labirintus a tizenkét nemzetségnek, azok királyainak közös lakásul szolgált, aminek kapcsán más értékes következtetésekhez is juthatunk.

A görögökön kívül létező többi művelt ázsiai népnek írói leginkább szintén bölcseleti vagy vallási műveket írtak, melyeknek köréből a legkiemelkedőbbek a Zend könyvek, melyek kimeríthetetlen kincsesbányái az akkori vallási és államtudományi tudásnak még abban az esetben is, ha az európai tudósok csak a könyveknek igen kis részére maradnak utalva. Ezen kis részről, a Vendidádról már megemlékeztem.

Livius hatalmas történelmi anyagot hordott össze és azt a leggondosabban választotta ki, úgy hogy magasan fölötte áll az összes görög és római történetíróknak és pedig nemcsak megbízhatóságban, hanem ítélőképességben is; a történelmi anyagot egyes igen régi feljegyzések, a hagyományok, a hozzá közelebb eső korra nézve a senatoroknak és egyes előkelőségeknek iratai szolgáltatták neki. El sem képzelhető, hogy ha Livius könyvei nem állanak rendelkezésünkre, milyen mélyre süllyedt volna a történelmi tudomány. Sajnos azonban, hogy az idegen népek szenvedései iránt semmiféle méltányossági tekintetet nem tanusított, komolyan sohasem szólt a rómaiak által sűrűn elkövetett kegyetlenkedésekről, de nem szólt le a babonát sem, csak a késői századokban jegyezte meg, hogy babonákra immár senki sem akar hallgatni. Nem ostromozta a pun háborúk alatt hozott emberáldozatokat sem, holott akkor a perzsáknál régi időktől fogva tiltva voltak az emberáldozatok, de ennek dacára abban az időben, midőn a császár melléknévvel kitüntetett Xerxes főkirály a szkíták ellen harcba indult, asszonyai szintén emberáldozatokat mutattak be Achura Mazda istenségnek.

A későbbi római történetírók közül Caesar, a nagy hadvezér, adatait alvezéreinek jelentéseiből szedte össze. Tacitus pedig részben a római katonáktól, részben pedig a germánok közül hihetetlenül nagy számban összegyűjtött hadifoglyoktól

szerezte be azokat a nagyértékű adatokat, melyek a germánok intézményeit megvilágítják. Ismét kell hangoztatnom, hogy amennyiben Caesar és Tacitus a germán törzseknek letelepedésekor talált intézményeket meg nem világítják, akkor a világtörténelem minderről semmiféle tudomást nem szerezhetett volna.

Az újabb történetírók között a legelőkelőbb helyet Ranke foglalja el, ki szintén kiemelkedik az ismert társai közül, mert igen nagy tömegét a történelmi tudásnak gyűjtötte össze, ámde be kell ismernünk, hogy sok esetben nem igyekezett megszerezni a teljes tájékozódást, úgy hogy a magyar történelmi kérdésekben is a magyaroknak kárára hiányos adatokat nyújtott, különösen ezért, mert a mi eredetünket illetőleg az uraltaji elméletből indulván ki, a szkíta baszkir utódokat más, mint hűbéresek sorsára méltóknak nem ítélhette.

Mindezeknek a felsorolt történetíróknak soha eszükbe nem jutott az, hogy a különböző népeknek eredetét és rokonságát a nyelvek szempontjából ítélik meg; sohasem mondtak olyasmit, hogy mert két népnek nyelve valamikor hasonló lehetett, vagy mert nyelveik hasonlóknak látszanak lenni, hogy a rokonság ezen az alapon már megállapítható volna, annnyival kevésbé jutott eszükbe az, hogy a különböző nyelvek között jelentkező holmi hangtani vagy nyelvtani, vagy szóképzési hasonlóság már feljogosítaná a történetírót arra, hogy élő népeket ilyenféle alapon rokonoknak nyilvánítsák, hiszen ilyen nyelvvizsgálatra nem is gondolt komoly történetíró, vagy komoly nyelvtudós.

De a különböző nyelvek egységének kialakulásánál szintén nem jöhettek efféle hangtani, nyelvtani és szóképzési különbségek, vagy hasonlatosságok tekintetbe. A szavakat a népek a szükség szerint szokták kikepezni. Az írók és a költők pedig szintén ehhez képest formálták ki a nyelvet és a szavakat.

E részben a legszebb példa az, melyet Herodot a görög nyelv kialakulásáról mond el. Homeros korában Kis-Ázsiában találjuk a kis grek népet, vagyis egy kis polist, melynek népe igen tetszetős nyelvet beszélt, -- mert hiszen azt a történelemből tudjuk és ezt Herodot is bizonyítja, -- hogy az ő korában még minden polis, vagyis civitas más-más nyelvet beszélt.

Homeros a grek nyelvet felkarolta és költeményeit más költőkkel is összeállván, ezen a nyelven írta meg. A költemények csakhamar megtetszettek a kisázsiai és a mai Görögországban lakó, sokszor még teljesen idegen eredetű népeknek is és csakhamar a kis grek nyelv általános uralomra jutott; ez volt a kezdete a görög nyelvnek.

A nagy nyelvek egységének megteremtői mindig a költők, a különböző írók, szóval, az irodalom volt; addig a legújabb időkben sem válhattak a nyelvek teljessé, amíg azok írásba foglalva nem lettek, mert csakis a nép száján a nyelvnek az egyformasága nem lehetett biztosítva és addig a tájszólásoknak számtalan változata tűnt le és tűnt föl; így volt ez még újabb időkben is például a germánoknál, kicznél nagyjából másként beszéltek a szászok, másként a poroszok, a württembergiek, a svábok; csak a nagyban kifejlett irodalom volt képes a tájszólásokat kiszorítani, ami nem is olyan régen történt. Ott is nagy szerep jutott a költőknek, kik a nyelvet csiszolták és egységessé tették.

Nálunk magyaroknál különösen a szóképzés vett lendületet az irodalomnak segítségével: egyes tudomány-szakban, így a vegytanban, száz és száz új szó lett bevezetve és az iskolák révén terjesztve, de az összehasonlító nyelvészetnek szóképzési szabályait ennél szintén senki sem vette figyelembe. Épen így vagyunk a hangtani szabályokkal, melyeket azonban a mi nyelvészeink a török és a magyar nyelvekre nézve nagyon is szem előtt tartottak, mert valamiféle sziszegő hangnak jelenlétét vagy hiányát keresve, a két nyelv közötti rokonságot megtagadták, de ennek a történelmi valósága mégis csak az, hogy a már elmondott alapon rokoni voltunkat el kell ismernünk, de ezt a Magyarországot megszállott törökök a magyarok előkelőivel szemben szintén elismerték, ezért terjedt el az országban az a mondás, hogy a turáni átok az, ha a saját rokon-népük pusztítja a magyarokat.

A finekről azt tudjuk, — és ezt nem nehéz bizonyítani, hogy ők phöníciai eredetűek, mert a phöníciaiak, mint kereskedő nép, Massiliát, a mai Marseillet megalapították és még abban az időben, midőn a germán törzsek az Elba folyó mellett tanyáztak, egy massiliai kereskedő, Pytheas a negyedik század közepén népével együtt Izlandig jutott, onnan pedig Thuléig

jutottak, majd Skandinávia partjain a germán Gutonokat, gótokat keresték fel,¹ végül Finnlandban telepedtek le, ezért nevezték őket a germánok Fönöknek, Fennieknak, ami kétségtelenül phöniciái eredetüket bizonyítja; így ők alapították meg Finországot nem pedig az ugorok. Valószínű, hogy még több massiliai kereskedő jött utánuk, úgy hogy még Perm vidékére is sokan jutottak közülök, mert ott is találunk fineket, ha ugyan idáig el nem szlávosodtak. Azok az ugor törzsek, melyek történetíróinknak véleménye szerint, a finekkel egyesültek, lehettek ugyan valamiféle kis kunugor törzsecske, de semmiképen sem lehettek annyian, hogy a finek nyelvének kiképződését befolyásolhatták volna. Biztosra vehetjük, hogy ezek az ugorok a Volgának felsőbb folyásánál lakó poloveczek, vagyis palócok voltak, kikről Nestor megemlékezik. Nagyobb számuk azonban az ugoroknak új hazájába, Magyarországra költözött, hol palóc voltukról ma is tudomásunk van.

Láthatjuk, hogy az idegen nyelveknek bekeveredése az anyanyelvekre milyen távoli évekre kiterjedő hatást szokott gyakorolni, úgy hogy csak az iskola lehet az, amely ezt a hatást megszüntetheti. De a kiejtésre az összehasonlító nyelvészet nem képes ügyelni.

De röviden még megjegyzem, hogy a Maeotis berkeiben visszamaradt magyar kunugorokat Julián nemcsak megtalálta, hanem velük anyanyelvükön, magyarul beszélt is, tehát ezek sem voltak baszkírok. Ők azok a magyarok, akik IV. Béla idejében mint kunok jöttek, persze Juliánt kísérve, az országba.

Ne vegye senki rossz néven, de történetírói felületességnek kell tekintenem, ha a történetíró maga is elismeri, hogy Julián levele szerint anyanyelvünkön beszélt a Maeotisban visszamaradt és feltalált magyarokkal és azokat mégis évtizedeken át baskíroknak hirdeljük és ezért a téves állításért képet festetünk és azt, aki ezt meg meri érteni, össze is szidjuk és tudatlanságot is vetünk szemére. De látni fogjuk, hogy a már elmondottakon kívül még sok az ilyen szerencsétlen tévedés. Azért hogy én mindezt felfedezem, nincs okom szégyenkezni, mert ez a történetírónak a nemzete és a tudomány iránti köte-

¹ Tacitusnak Germániáról írt könyvében olvashatjuk.

lessége. Igazuk volt tehát azoknak is, kik nem ugyan mindennek a tudása alapján tagadták el a bocskorok igazságát, hanem érzelmeik és józan ítélőképességük alapján tették ezt, hiszen Paulerék meg sem kísérelték kifejtetni azt, hogy mikor milyen körülmények közt vált Árpádnak magyar népe baskirrá, tehát szlávvá.

III.

Nyelvünknek ó-perzsa volta.

Fiatalkorom óta kedvenc tanulmányom volt a történelem. Eleinte a családok történetével foglalkoztam, aztán a Divék nemzetségből eredő összes családok történetét akartam megírni, végül pedig az összes hazai nemzetségek egyesüléséből a vérszerződés útján létrejött nemzetünk ősi történetének megírásához fogtam, tehát teljesen úgy vettem őket sorba, mint miként minden nemzet kialakult; előbb a család létezett, a közös őstől eredő családoknak egyesülése pedig megteremtette a nemzetségeket és a nemzetségeknek, azok törzseinek egyesüléséből kialakult a nemzet.

Egy-két évvel ezelőtt őseinknek perzsa eredetét tanulmányozva, meg akartam állapítani, hogy a turáni-iráni nagy népesség mikor alakulhatott ki és így valamelyik könyvtárból Bunsennek Egyiptom történetéről irt testes köteteit hoztam haza, mert Bunsen azokban a kötetekben a régi népek korának megállapításával foglalkozik, de adatait nem tudtam használni, mert úgy ő, mint pedig a hasonló megállapításokkal foglalkozó görög bölcsesek, téves alaphól indultak ki. Bunsen ugyanis holmi bálvány képeknek első feltűnéséből, valamint a nyelvek egyes formáinak első jelentkezéséből kívánta a különböző népeknek korát megállapítani, azt az alapot azonban nem fogadhattam el, mert nézetem szerint számba vehető alap csak az lehetne, hogy melyik nép vagy népcsalád körében melyik időben alakult ki a család, hogy mikor fejlődtek a családok nemzetségekké és mikor jelentkeznek náluk a törzsek, de sem Bunsen, sem pedig más tudósok, ezt az alapot nem vették figyelembe. Sietek azonban be-

vallani, hogy egyes nagyon összefüggő népeknél, így a chinaiaknál és mongoltatóroknál ezek szintén nagyjelentőségű események ugyan, de náluk az így megállapítható történelmi jelenségeket bajos volna akár a szkíta népek családi életének kialakulási idejével egybevetni, mert a szkitáknál sokkal későbbben tűntek fel a nemzetségek és a törzseknek a királyai, semmint akár Chinában, akár az aramäi, akár a turáni népeknél. China azonban mégis sokkal régibb állam, de akkor, midőn a többi ázsiai népeknél a társadalmi és az állami élet már virágzott, ott még családok sem lehettek és ez lesz az az egyes írók által emlegetett különbség a chinaiak fejlődésében, a berendezkedésükben, amiről nem régen valamelyik magyar újság, talán a Köztelek is írt. Az ázsiai népek harcosainak adott horda név is a szervezet, tehát a rend fogalmát kifejező nemzetségek hiányára látszik utalni, sőt ahol jól szervezett királyságok, vagy Chaganok voltak, ott sem lehetne beszélünk pusztító hordákról.

Az első, aki a szkíta népek egyikénél, a besenyőknél kifejezetten nemzetségekről és törzsekről, királyokról beszél, az biborban szül. Konstantin.

Bunsenben csaldóván, nem maradt más hátra, minthogy a Vendidad által a korra nézve szintén nem nyújtott világos adatok hiányában a perzsák történelmét tettem alapos tanulmány tárgyává és ekkor ismét bebizonyosodott, hogy a történelmi elméleteket a történelmi kútfők kétségtelen bizonyítékai, igazságai uralják, amit munkámnak a Vendidadról szóló fejezete tanusít. Hogy a kornak megállapítása nekem sok gondot okozott, ez természetes, mert a külföldi íróknál sem találtam támpontot. Amit a régi izraelita történetíró, Jozefus a turáni népekről mond, ott sem találok érintve a kérdést, pedig reánk magyarokra nézve nem lehetett közönyös a Vendidad keletkezésének az ideje, ami már magában véve is fokozta a bizalmat, melyet belé helyeztem. Talán mások is így lesznek vele.

Midőn a Bunsen-féle munkát először átnéztem, abban megtaláltam a Vendidadot, az ó perzsa nyelvű zend, vagyis az értelem szerint a szent könyveknek egyik részét. Mi magyarok a szent szót az előttünk Perzsiában jól ismert Zend szóból vettük át, vagyis megtartottuk. Mert amiként őseink ázsiai otthonukban a Zend szót a szent könyvekre értették, hasonlóan alkalmazták azt már Perzsiában is a nemzetükre és a nyelvükre

vonatkoztatva is, mert magukat is, de nyelvüket is Zend népek, nyelvüket pedig Zend nyelvnek is nevezték, sőt a tudomány is szokta néha úgy mondani, hogy a Zend nyelveknek és a Zend népeknek a tudománya. Mi pedig a magyar nemzetről, a magyar nyelvről, de mindarról is, amit tisztelünk, szeretünk, sőt imádunk, ugyancsak úgy mondjuk, hogy szent Isten, szent egyház, szent István.

Már a Zend szónak ez az egyenlő értelme bizonyítja az óperzsa és a magyar nyelvnek azonosságát, de nem is tudunk más népekről, melyeknél ezt az egyenlő jelentőséget megtalálnók. Lehetséges, hogy a mai perzsák már más szavakat használnak, mint a magyarok, sőt lehet, hogy a törökök is megváltoztatták szavaikat, mert mihelyt a magyarok Perzsiából távoztak, már betörték Perzsiába a mongoltatár, a hun törzsek, sőt csakhamar a chinaiak is és mindazt elpusztították, még a Zend könyveket is, amit az óperzsák, tehát a magyar ősök Zendnek, szentnek mondtak és tekintettek, ezzel véget ért az Óperzsa birodalom. Az új már más népekből előtermelt államföket, főkirályokat volt kénytelen eltűrni.

A Vendidadnak első felületes átolvasása eredményezte a Perzsa eredetről irt első tanulmányomat, mert már az első átnézésnél is megértettem, hogy a turáni népek a perzsáknak vezetése alatt álló turáni-iráni nagy állami, nemzeti és nyelvi egységbe tartoznak.

Egy-két év elteltével Bunsennek könyvét újból elővettem és ekkor már azt alaposan áttanulmányoztam és meggyőződtem, hogy első megállapításom, a perzsa eredet, olyan igazság, mely vita alá nem vonható, mert a Vendidad elmondja, hogy a népegységbe tartozó népek között az a tizenhat törzs is szerepel, melyekhez a mi őseink az óperzsák, hogy a világgosság kedvéért így fejezzem ki magamat, tartoznak.* Ugyanis az egész egységes birodalomnak tizenhat törzse valamennyi kunugor, tehát magyar törzs volt. Hogy pedig hogyan kapták a magyar nevet, azt könnyű megállapítani. A régi népeknek szokásuk volt arról az egyéniségről nevezni el a népet és az országot, aki a nép élén állott. Így Izrael királyról nevezték el

•

* Erdélyben őseink egy községünket Ó-Perzsa néven nevezték el.

Izraelnek népét, sőt az országot is, melyhez hasonló példát sokat mondhatnék el.

A perzsák egyik törzsüknek, a parsuah törzsnek, mely a hatalmat kezébe ragadta, nevét vették föl. A perzsa Mogor, Magus, Megyer, Magyar, Mágócs királytól vették fel a nevüket a magyarok, természetesen még abban az időben, midőn még Perzsiában laktak, úgy hogy mint kétségtelenül magyarul beszélő nép jöttek át az újhazába, ha nem magyarul beszéltek volna, akkor senki sem nevezte volna őket magyaroknak, pedig már a kievi Nestor Uhoroknak, Ugroknak mondotta őket. Az összes szláv népek ma is vagy uhori, vagy magyar néven nevezik. A mi székelyeink között Erdélyben az Ugron családot, a Vágmenti székelyek között pedig az Ugronovics családot találjuk, amely Ugron név az Ugor szóból alakult ki, mert hiszen ők is magyarok, tehát kunugor törzsekből leszármazók voltak és nevükkel megörökítették ennek a származásnak emlékét. Hallom, hogy egyesek Erdélyben a besenyőket tartják a székelyek őseinek, holott a besenyők szlávok voltak, a székely nép pedig a magyar Erdőelőben lakó székelők, vagyis székelemek, kiknek feladatuk volt az erdélyi megyéket, a székeket a besenyők ellen megvédeni, mert ők a székelyek az erdélyi székeket, tehát az ottani megyék előtt azoknak védelmére leültetett székelyek, a székelők. Erdélynek neve is azt fejezi ki, hogy a székelyek az erdőelőnek, Erdélynek, az ő székeiknek a védelmezői. Természetes, hogy azért lettek a székelyek Erdély széleire telepítve, mert a besenyők épen a székelyeink által űzve ott álltak meg a: Alduna táján, hol a bizanci császárral kacérkodtak és tárgyalgattak, hol a magyarok ellen, hol pedig a fél szláv, fél mongol-tatár bulgárok ellen.

De még egy-két vármegyét is találunk, amely az ugor eredetről beszél, ez Ung és Hunyad vármegyéknek a neve, mely bizonyára eredetileg úgy hangzott, hogy Ungor, Hungor, hiszen a germánok is ezt úgy ejtik ma is ki, hogy Ungar, a latinok Hungarust mondanak, a kievi Nestor pedig Uhria, Hungaria mondhatta volna, de jól tudta, hogy ők maguk nevüket úgy ejtették ki, hogy ugorok. Tudhatta, mert hiszen a magyarok Kievtől nem igen távol laktak, mert harcokba is bocsátkoztak Kiev ellen. Az ad végzet a magyarban egyáltalán nem szokatlan és a Hunyad név a román nyelv alapján meg nem fejthető.

Akik állítják, hogy a Hunyadiak nevüket akkor kapták, midőn Hunyadi János, a kormányzó Vajda Hunyadot adományba nyerte, ezek tévednek, mert Hunyadi János egyesek szerint 1386-ban, mások szerint pedig 1370-ben Hunyadon született ugyan, de nincs megmondva, hogy mellik erdélyi Hunyadon. Az 1370-ben meghalt Stibor Vojvodának nevezi magát* és így valószínű, hogy Vajda Hunyadot róla nevezték el, de Hunyadi János nem Vojvoda volt, hanem az ország kormányzója és a kormányzóság mellett aligha viselt vajdai tiszteletet. Egyébként a Hunyad községek közé Hunyad Dobrát is lehet számítani, mert az ilyen kettős nevek rendszerint azt szokták bizonyítani, hogy valamiféle tartozékai a másik községnek. Vajda nevű község is több van Hunyad megyében. Divék Ujfalu neve, hogy egy ismét csekély bizonyítékot hozzak föl, arra mutat, hogy Divék tulajdonosai egy újonnan alapított falut, abban földesúri épületeket, az adott esetben váracs szerű kastélyt is építettek benne. Azt hiszem, ha más összetett nevű községek nevét kutatjuk, mindig megtaláljuk annak az okát. Falkas Dovorányban kutyafalkát tartottak az ősök. A kis, nagy, közép, vagy az egyházas, vásáros melléknevek értelme magabeszél.

Kötelességemnek tartván magyar eredetünket bebizonyítani, így a bizonyítékok összegyűjtésénél a nagyok mellett a legcsekélyebb bizonyítékot sem hagyhatom figyelmen kívül, hogy a nemzet láthassa az igazságot.

Sietek előadni, hogy a Kun név a kunugor törzsek egyikének a neve volt, mely név alatt a kunugorok a mi multunkban is szerepelnek, sőt ma is élnek, és mintegy pompás testvérnép itt védik, itt szolgálják a magyar nemzetet és a magyar hazát.

De az általam annyira becsült Hont vármegye, mely ott-honom is volt, hiába igyekezik — bizonyosan széttépett voltát fájjalva — szerényen félrehúzódni, mégis megtalálom és azt mondom, hogy ha egyes írók könyveiben a kunugorok a sohasem létezett hunugor, kutugur és unugur, valamint holmi korhe-

* Ghyczy Pál heraldikusunktól vett adat, ki Gelre Herold címerkönyvére (Wapperbuch des Herold Gelre) hivatkozik. A Herold folyóirat külön lenyomata.

lyek, tärkaranok* neve mögé igyekeznek is elrejtőzködni, holott efféle nevű népek soha sem léteztek, hanem ezek mind csak turk kunugorok voltak, akkor én, aki Hont vármegyét tényleg létezőnek ismerem, nevérol bátran állíthatom, hogy a Hun ugor, tehát Kunugor névből vette át a maga, magyar voltaért, magyar érdemeiért megérdemelt nevét, ezzel bizonyítva magyarságát, mert itt sem Hundról, sem Huntról nem lehet szó.

A szék alatt azt kell értenünk, hogy az a hely, ahol az illető magyarok letelepedtek, ott helyet, széket foglaltak vagy földet kaptak. Így látjuk, hogy Szekszárd neve alatt azt kell értenünk, hogy ott közvetlenül a honfoglalás után, de legkésőbb Szent István idejében a szárdok ülést, széket kaptak, tehát akkor telepítették őket a magyarok oda, bizonyára azért, mert mint kiváló építő mesterekre a pécsi altemplomos székes-egyháznak és talán más szintén altemplomos egyházaknak építésénél szükségük volt őseinknek, vagy talán Szent Istvánnak. Így kell értelmeznünk a Pozsony megyei Bikszárd, Bük-szárd község nevét is, oda is kisebb számu szárdok települhettek.

Az altemplomos egyházak építésének ez volt tehát a kora és szükséges volna, hogy a mi műrégészeink Sardinia szigeten meggyőződjenek, találhatunk-e ott altemplomos, a pécsi székes-egyházhoz hasonlító templomot.

Csak azért, hogy Szekszárdon a szárdok széket kapjanak, aligha költöztették volna a fejedelmek vagy Szent István őket oda, de ezért ők sem jöttek volna be, mert ők akár kereset, akár pedig művészi törekvéseiknek érvényesítése miatt jöhettek csak be, de az akkori népek gyakorlatias hajlamai miatt, kizárólag az előbbiről lehet szó.

Ime a Vendidad egész zuhatagot indított meg, melyből igazi kincseket tudunk kiaknázni.

A baszkir eredet ilyen kincsekhez nem juttathatott volna bennünket.

Nem ugyan a Vendidadból, de a perzsákra vonatkozó történelmi munkákból azt is olvasom, amire egy alkalommal már hivatkoztam is, hogy Perzsiában Ispahan és Ispan nevű városok, a törököknél pedig spahi nevű előkelő harcos lovas katonák is léteztek és ezeknek nevét a mi őseink a mi előkelő

* Kmoškónál és a turáni tudósainknál, így Századok, 1927. évf. 167. l.

különböző ispánjainkra alkalmazták. De az egyik perzsa főkirály egy nagy csatát vívott a perzsiai Kundurus községnél, melynek neve alatt két tekintélyes községünket is érthetjük, az egyik a mi Kenderesünk, a másik pedig Kondoros. Azt hiszem, hogy indokoltabb Kenderesre gondolnunk, mert a mongoltatár Kundu Kágánt is Lebed idejében úgy nevezték a magyarok, hogy Kenderkágán.

Mogor királynak és nemzetségének nevét nemcsak a békesi Mogor és az onnan nem távol fekvő Mágócs, hanem az összes Megyer és Magyar nevű községek is viselik.

De még vissza kell térnem a mi jövevényeinkre, a szárdokra; ezek Szardiniának nem azoktól az őslakóitól erednek, kikkel a régi római birodalom olyan kegyetlenül bánt, hanem a germán származású, de Itáliába földszerzés végett behatolt keleti gótoktól, kik akkor juthattak Szardiniába, midőn II. Justinianus keletrómai birodalmi császár őket Itáliából kiszorítani igyekezett és a keleti gótok Gallia délvidékén keresztül Spanyolországba mentek át és ott a Mórok betöréséig virágzó birodalmat építettek föl, hol több derék királyukról is van a történelemnek tudomása. A Móroktól eltanulhatták az építési tudást, hiszen a mórok nagy építkezéseket végeztek Spanyolországban, de lehet, hogy ezeknek a mesterei szintén a szárd, a gót mesterek voltak. Nem tartom teljesen kizártnak, hogy ezeket a szárdokat, ha nem is építkezés, hanem Pécs vidékének betelepítése miatt már Géza, vagy valamellik előbbi fejedelem hívta be, de talán valószínűbb, hogy a kereszténységet behozó és a templomokat építő, a püspökségeket alapító Szent István hívta be. Pécs első püspökének neve Mór volt, ez ismét a Spanyolországi Mórokra utal, kik Sardinában is szerepeltek, a népek pedig a megkeresztelkedés alkalmával szívesen vettek fel olyan nevet, mely őket a megkeresztelőre emlékeztette. Megjegyzem, hogy a keleti gótok Spanyolországban már országgyűléseket tartottak, miért ne lehettek volna a Perzsiában is országgyűléseket tartó őseinknek itt Magyarországon Szent István korában szintén országgyűléseik; és ahogy Recinswinth keleti gót király a Spanyolországban lakó gótok országgyűlésének megigérte, hogy nélkülük országos ügyeket nem fog elintézni, miért nem lehetne azt állítanunk, hogy Szent István a szintén nemzetségekkel — úgy mint a

gótok — bíró magyar nemzetségek országgyűlése nélkül szintén nem rendelkezhetett.* Mely megállapításomat még inkább indokolja az, hogy a perzsáknál az alkotmányos életnek a fejlődése sokkal régibb időkre megy vissza és sokkal rendszeresebben történt, mint mikéni ez a germán népeknél folyl le, kiknek alkotmányjogi fejlődését azután a hűbériség, mely a gótoknál is megvolt, teljesen felforgatta, úgy hogy az angol népek csak a Magna Charta révén jutottak a mai alkotmányuknak kialakulásához és előbb le kellett győzniök a királyoknak önkényuralmát, amit felkelések útján meg is tettek, de nálunk sem Szent István idejében, sem pedig a Habsburgok koráig ilyen felkelésekre nem volt szükség.

A szárdok építkezési tevékenységének körébe talán a tihanyi, pannonhalmi, sőt még a nyitrai és debrői altemplomos templomokat is, kellő vizsgálat után be lehetne utalni.

Ha a germán olasz eredetű Szárd jövevények esetében bemutatott irányban tovább kívánunk kutatni, akkor más olasz jövevényekre is akadunk.

Torontál vármegye neve másként nem fejthető meg, mintha feltételezzük, hogy az Toronto, Tarent olasz város nevével függ össze. A hatalmas Gyulák, a nádorok, nadirok, naderek öregebbje, Szent Istvánnak közeli rokona sokat épített. Épített Erdélyben és épített a Dunának jobb partján is, hol szemben a Szerémséggel, melyet az én Szeremnek, Szörömnek, Szörénynek is nevezett, mint ahogy a vérszerződés megkötésének hagyomány-szerű helyét, Pusztaszert is így nevezték el Szernek, mert ott az országnak törvényeket szereztek, ma úgy mondanók, hogy alkottak, viszont Gyula megszerezte a Szerémséget és Szörényt, így ezért ott azok közelében helyezte el a székét, mert Nádorfehérvárra ment lakni és a várat megépítette, ezért hívta a várát a Nádor várának, fejrnek pedig azért, mert ő keresztény volt, Gardizi pedig** jogosan állítja, hogy a magyarok a keresztény nemzetségeiket fejrneknek, a mohamedánokat pedig feketéknek nevezték, de a fekete jelzést a helynevek között nem igen találjuk, mert az új hazában a mohamedánus magyarok igen gyorsan keresztényekké váltak.

* Pertz Monumentor Germanorum. Mansinál.

** Századok 1927. évf. 149—171. lapok.

De Gyula, a nádor nemcsak a Duna partján építkezett, hanem valamennyien tudjuk, hogy Erdélyben is, mért mint az oda először bevonuló székelyeknek, kik a három Kabar nemzetségnek voltak a tagjai, elől lovaglója, vagyis vezére volt, ő ott a székelyeknek közelében Gyula-Fejérváron állította föl először a maga székét, bizonyára azért, hogy a székelyeknek a székei előtt a székeket felállítsa és ha kell, őket a támadásra készülődő besenyők ellen újból harcba vezesse. Gyula-Fejérvár nevében tehát ismét megtaláljuk annak a bizonyítékát, hogy a székelyek már keresztények voltak akkor, midőn a húszezer székely magyar lovasnak élén Gardizi hordója megpillantotta Gyula nádort, a ki hatalmasabb volt a kendénél is.

Mint bizonyára kitűnő építőmestereket hívhatta tehát be a torontói olaszokat és ezért az építési helyeiknek közelében, Torontál megyében telepítette le. Ismét munkát adok tehát műrégészeinknek, midőn kérem, hogy hallgassanak reám és vizsgálják meg nemcsak az erdélyi építkezéseket, az ottani hét várat is és a különböző kastellumokat, kastélyokat, a Bethleneknek szép ősi fészket, a templomokat, de Nádorfejérvárat is, melyet ugyan ma Belgrádnak neveznek, de ez is csak annyit jelent, mint amit a magyar Fehérvár jelentett és állapítsák meg, hogy a Gyula által a torontáli olaszok munkájával felépített épületek és a Toronto vidéki régi épületek között lehetséges-e némi hasonlatosságot megállapítani.

De még egy Fejérvárról kell megemlékeznem, mely a legelőkelőbb helyre küzdötte fel magát, mert ez Székes várossá emelkedett. Ott ütötte fel székét Szent István, a magyaroknak első királya, ki azonban nemcsak az országnak a gyűléseit hívta oda össze, hanem egyuttal mint a magyar kereszténységnek legfőbb világi feje, a szentszéknek az apostoli jogú megbízottja, így a magyar kereszténységnek legfőbb székét is ott helyezte el és apostoli jogait ott gyakorolta.

Ezen az alapon nevezte el a székhelyét Székes-Fehérvárnak. Sajnos, ma már nincs módunkban az elpusztított, Szent István által emelt épületeket, valamint a székesegyházat megvizsgáltatni.

A vármegyék neveit, valamint a helynevek magyar voltának vizsgálatát illetőleg azt az elvet kell elfogadnunk, hogy

azokat a helyneveket, melyek a magyar nyelvben világos értelemmel bírnak, ne bolygassuk. De arról sem feledkezzünk meg, hogy a Vendidadban felsorolt tizenhat tartománynak neveihez fűzött magyarázatokat tartsuk szemünk előtt; ott, ezeknél a neveknél leginkább az illető tartomány területének jellegzetes sajátosságaira, a hegyek, völgyek szépségeire, azok lakosságára, tevékenységére, a folyók sebességére, a kietlenségre, de egyes tartomány népéhez fűződő, a multjukból vett emlékekre is gondoltak. Ha ilyen szempontok figyelembe vételével vizsgáljuk meg a magyar helyneveket, akkor szép eredményhez tudunk jutni, amit már idáig is láthatunk. Ilyen Baranya, Vas, talán Tolna is, melyet a Duna áradásaitól, a megyét a Dunától, vagy a partokat, a hegyhátat eltolni szeretnék. Ilyen Zsolt vármegye neve is. Pécs vármegye a várossal együtt a Pécz nemzetségnek nevét viselik, amiből láthatjuk, hogy a nemzetségnek honfoglaláskori ősei épen olyan előkelő, nagyérdemű magyarok voltak, aminő a mai korban élő, ebből a nemzetségből származó gróf Apponyi Albert, kinek személyére ma is reménykedve tekintünk. A Pecz szónak azt az elcsúfítását, hogy az kemencét jelent, teljesen indokolatlannak találom, mert sem Pestnek, sem Pécsnek közelében a honfoglalásnak idejében, mások, mint magyarok, illetve Pécshez közel, Szekszárdon szárdok is laktak.

A Balaton nevet ugyanezekből az indokokból szintén nem tudom a szláv blato szóból származtatni, még a német neve, Platten See, inkább lehetne arra alkalmas, de ezt sem lehetne bebizonyítani.

Komáromnak neve nem más, mint a kamara szó, mert a nemzetnek pénzes kamarája ott szedte a Dunán a nagy vámot, mely kétségtelenül az árpádkori királyainknak egyik legnagyobb jövedelmük volt, mert a német szomszédnak, a különösen mindig tekintélyes Bécsnek, Augsburgnak és a többi városoknak búzára volt szükségük, holott a németek csak Roggent, rozst termeltek, így a búza elnevezésére más szavuk nem is volt. Mi azonban úgy, miként Perzsiában, hasonlóan a mai hazában is sok búzát termeltünk és a szomszédok Vácra jártak a búza bevásárlása végett, így vette föl a név nélkül felépült Vác a német Waitzen nevet, a németek pedig a Vác városról elnevezték a búzát, úgy hogy ez a név

felvétel egyidőben történhetett, mert bizony a németek hiába mondták volna a váciaknak, hogy ők Kornt, mágot kérnek, mert ők a rozstot nem ismervén, kornt nem adhattak.

A magyarok bátran elnevezhették volna Komáromot Vág tőnek is, úgy, amiként előbbi ideiglenes hazájukat is Don tőnek, Etíl tőnek nevezték, de a kamara haszon értékesebb, semmint a Vágtő figyelembevétele.

De azért a közelben fekvő Almáspatak torkolatában található füzes helyet Almásfüzitőnek nevezték el.

A Pilisek Pelesek lesznek, talán pusztá, fa nélküli hegyeket nevezték így el, hiszen a rómaiak már felhasználhatták az ottani erdők fáját.

Zsolt vármegye a fejedelem perzsa eredetű nevét vette föl, talán ott volt a széke.

Csepel a szép hely volt.

Épen úgy Szepes Szépes lett, mert a Táttra ma is szép; mi magyarok ezt a vármegyét csak azért is szépnek tartottuk, mert annak nagyrészt német eredetű népe nemcsak kítőnő tudósokat, de művelt iparosokat, bányászokat és kereskedőket, erdészeket, sokféle tanárokat is szolgáltatott a magyar nemzetnek, kik valamennyien a haza és a nemzet szeretetében versenyre szálltak a nemzetnek többi tagjaival, ahogy ma is büszkén vallják magukat magyaroknak és inkább szenvednek, — közülök ketten is ültek velem együtt a csehek börtönében és egy percig sem mutatták, mintha elcsüggedtek volna.

Bars és Borsod pedig Borsnak emlékét tartják fenn. Abauj és Sáros neve maga beszél. Zemplén neve valamelyik régi családdal függhet össze. Épen úgy Gömör, Gumur név is: az „ö” betűt a régiebb időkben nem ismerték.

Nógrád, Neográd, annyi mint Ujvár, de ez alatt az elnevezés alatt nálunk nem szerepel.

Nyitra eleinte az ott szép számú nemzetségek székeiből állt, kikhez a vágvölgyi székelyek is számítandók, ezeknek széke Beckón állhatott, ott váruk is volt; a Beckó névnek magyar eredetűnek is kellett lennie.

Mellette van Ocskó, mely Öcskös, Ocskos, tehát az öcs szóból alakult ki; ennek a családnak is medvés címere van, tehát a Divék nemzetség családjait szaporítja, történelmünkben nem egyszer szerepelnek, így Rákóczinak kurucái között is.

Testvércsalád velük a Javorkák, kik nevük dacára semmiképen sem tót eredetűek, mert nevük emlékeztet arra a versre, melyben az áll, hogy Jávorfából furulyácska, így kaphatták a Jávorkák a kicsinyítő raggal kiegészített Jávor nevet. De az öcsköst az Écska, Öcske község nevében is megtalálhatjuk.

A szárdok által épített pécsi altemplomos templomot illetőleg úgy vélem, hogy célszerű volna műrégészeti, építkezési szempontból a pécsi másik ősrégi templomot, továbbá a tihányi és pannonhalmi altemplomos templomokat is megvizsgálni, ahogy egyáltalán az összes castellumokat, kastélyoknak hívták őseink, az árpádkori legszerényebb templomokat, de az erdélyi klusokat, kulcsos városokat, a hét várat, melyek bizonytalán a Gyuláknak alkotásai részletes vizsgálatnak kellene alávetni.

De Szeged neve is lehetett Széked, úgy, ahogy Szekszárd neve is Szegszárddá alakult át. De emlékezzünk Borsod, Tegled, Élesd és számtalan más ilyen végzetű község névre, ami azt bizonyítja, hogy ez a névalak a magyar nyelv szellemének, törvényeinek s így igazságainak felel meg. Az ülés körülbelül ugyanazt fejezi ki, amit a szék, mert aki ül, annak széke is van; így eredhettek azok a régi nevek, melyek az ülésel egyező alakúak; Eles falu, Illés falu mikor a földbirtokos nemzetségek tót jobbágyaiknak földet, tehát ülésre helyet adtak ki, a tótok ezt úgy mondták, hogy sedliszko, moje szegyene, ami annyit jelent, hogy ez az én ülésem; de ha valamit örökölték, akkor azt úgy nevezték, hogy mojmajetek, ami már birtokot jelent. Ez az igazi összehasonlító nyelvészet, ha így járunk el. De én nem vagyok szakértő a nyelvészeti ügyekben és így kérem a nyelvészeket, hogy jól bírálják meg azt, amit írok, hogy lássák, hogy nálunk nem lehet baszkir szláv eredetről beszélni.

Még három tótoklakta felvidéki vármegyéről kell megemlékezni. Elsősorban Árpádnak, a Turulos nemzetségnek vármegyéről, melyben maga Árpád ütötte fel székét, a vár, melyben székelt, a turóci Visegrád vára volt, ahonnan bizonyára a turul madaraknak, a sólymoknak segélyével vadászgatott. A turul madarat Perzsiában bizonyára azért nevezték el turulnak, mert a turk törzseknek területén fogdosták őket össze, viszont a kerecseny madarak a kerki hegységekben voltak otthon.'

Turócz vármegyének ez a turul madár, Árpádnak és nemzetének madara adta a nevet. A megyében lakó tótok urul, orol névre változtatták a madár nevét, és ez alatt a név alatt a tótoknak mind mai napig szintén nemzeti madaruk; tehát nemcsak érzelemben, hanem már nemzeti madarunk tiszteletében is osztoztak velünk. A csehek erről ahurul, orol madárról nevezték el a tót ifjúsági egyesületeket. De úgy látszik hamar észrevették, hogy az nem a szlávoknak a madara, hanem a magyaroknak a turulja, és hamar eltűnt az elnevezés. Talán a heraldikai társaság közlönyének a címét volt alkalmuk meglátni.

Ámde a tótok a Turóc mögött meghuzódott kis területnek, melynek bizonyára, még Árpád szintén civitas, tehát megyei jelleget adott, az Orava, tehát ismét Árpád címerére, a Turul madár tót alakjaira, orolra emlékeztető nevet adták. A magyarok azonban nem kívántak két Turóc megyét, hanem a helyzetnek megfelelőbbnek tartották, hogy ha azt a kis, a magyarságtól elzárt, magára utalt vármegyét Árvának nevezik, mert ez volt a nemzet kisárvája, melyet a nemzetnek gondoznia, dédelgetnie kellett, mert méltónak találták erre; és tényleg egy ezredéven keresztül dédelgettük, gondoztuk és a kis árva ezt meg is hálálta. Mert mai napig hű maradt meg-alapítójának nagy családjához, a magyar nemzethez és velünk együtt várja, hogy mikor kerül vissza a jó anya ölébe, hogy ott továbbra is viszonszeretetre találjon.

De Trencsén megyéről is kell beszélnem. A Divék nemzetiségnek egy tagját Terestyénnek hívták, a családi levéltáramban található több okiratának tanúsága szerint a nyitrai megyei Rudnó község tőszomszédságában egy kis községet alapított, melyet ma Krstyánfalunak, évszázadokon át pedig Terestény tornyának neveztek, mert azt a nevezett Terestény építette és utódai fiatal koromban még a torony romjait a hozzáépített kis kastély, kastellumszerű házzal együtt, mely utóbbi még lakható volt, bírták és a ház maradványai — azt hiszem — még ma is lakhatók; apró kis kastély volt, de a honfoglalás utáni első esztendőkből, ha nem is laktak őseink sátrak alatt, azokban tudtak lakni és apró védhető házakat, kastellumokat tudtak építeni, mert Olaszországban megtanulták, hogyan kell ilyen házakat, nemcsak nagy templomokat és várakat építeni.

Azonban a Divék nemzetiségnek közel Terestyén tornyá-

hoz egy nagyobb és erősebb vára is volt, ez a Dlzsínról elnevezett, de Szecs, vagyis Szék község mellett fekvő az a vár, melyet Csák Máté a családi leveleimből, melyek közölve lettek, a már ismert pártoskodásból folyólag, földig romboltatott, de alapjai még tisztán láthatók. Ez volt a Divék nemzetségnek a székvára, mint ahogy az ősi magyarok nevezték. De az egyes családok többsége még külön-külön is épített magának ilyen lak és védelmi helyet.

De a nemzetség Trencsén megyében is birt a honfoglalás kora óta több féle birtokot, miként Turócbán és Árvában is a mi Terestyénünk Trencsénben több felé szintén birtokos volt; az egyik birtok maga az a hely volt, amelyen Trencsén városát felépítette, melynek ő adta a nevet és azt civitasa, megyéjeként vármegyévé fejlesztette ki, így adta az egész megyének a Trencsén, Terestén nevet. A másik ottani birtokát Trstennek, Trsztye községnek nevezték.

Mielőtt azonban tovább mennék, még az asszú szó értelméről kell beszélnem.

A csehek a Rudnó völgyben még birtokomban hagytak egy talán 300 kat. hold területű erdőt, melynek talán 800 kat. holdnyi nagyobb részét más értékesebb birtokossal együtt Pomázon szerzett birtokom fejében egy felvidéki tót bankkal kellett elcserélnem. A megmaradt erdőmön keresztül folyik, helyesebben mondva a sziklák és a mentében levő nagy kövek között keresztül törtet az Asszú patak; zuhogó patak, kristály tiszta, sziporkázó fehér víz, melyben a pisztráng ma is vigan szaporodik, hiszen az Asszú patak alsó folyása kertemen szaladván keresztül, régi otthonomtól száz lépésnyire nemcsak fűrödtem, hanem bőven fogtuk a pisztrángot is.

A tótok azt az Asszu patakot bjeli potoknak, Belankának, mi pedig utóbb a községről Béla pataknak hívtuk. Ime megmagyaráztam, hogy milyen patakot kell értenünk az Asszu patak neve alatt.* A helységnévtár szerint Asszó nevű község több is van az országban, leginkább hegyi vidékeken, hol bizonyosan hasonló jellegű patakok találhatók és azokról lett a község elnevezve. Ma a mai magyar nyelv a asszu, aszó szót nem igen ismeri, pedig

* Rudnay Béla az Ujfalusyak és a Rudnayak perei a Petróczyekkel 39. stb. lapokon.

más, az értelmet kellően visszaadó szóval nem bírunk, nagyon ajánlatos volna, ha ezt a szép ősi szót jogaiba visszahelyezzük, a Tátra talán elég alkalmat fog ismét adni a szó használatára. De a régi helynevek taglalása révén még sok más régi szóval is megismerkedhetünk, a Csilizközt, a Zseliz és más hasonló neveket bátran fűzhetjük oda a Szilfa szóhoz, Szilvizköz, Szilviz, Szelviz, Zseliz, a Zichy szó pedig Széki, Sziki, miként a Szécsényi névnek is ez az ősi törzse, a családnak a széke, tehát Székényi.

Sok más fa szintén alapot adott a helynevek kialakulására, ilyen a körtvélyes, a ma ismeretlen bártfának Bártfája és sok más.

Bártfa nevét a most nehezen megismerhető bárd nevű fától kapta, mely városnak neve eredetileg Bárdfa volt, hiszen egyes népek ma is Bardfeldnek mondják és így már el lehet találnunk, hogy olyan fáról van szó, mely egyes magyar közösségek nevében is megörökített kopjásaink fegyverének, a kopjának, valamint a bárdnak, a szekercének, ezek nyelének elkészítéséhez szükséges kemény és ellentálló fát szolgáltatta. Erre a mi fa neveink közül legalkalmasabb a tölgyfa és így a tölgyfát Perzsiában vagy nem ismerték, vagy bártfának nevezték.

A Thurzók sem lehetnek idegenek, a nevük és a Turzovka nevű községek neve bizonyítja, hogy ők a Turul mádnak nemzetéből származnak. Ha talán valamelyikük rövid ideig lakott is Németországban, de visszatértek a magyar földre és nádorokat adtak a magyar nemzetnek.

Számtalan hely- és családnevet találunk, melyek idegen hangzásúaknak tűnnek fel, de ha a neveiket alapos vizsgálat alá vesszük, akkor megállapíthatnók, hogy amiként ezt Trencsén, Árva, Turóc vagy Nyitra, Pest megyék és Pest város neveinél tehetjük, hasonlóan a többi hely- és családi neveknek tulajdonképp többsége eredetileg szintén magyar volt és csak az idegenajkú népekkel való érintkezés közben változott a név idegenes hangzásúvá. E részben a nyelvészeinkre és a történetírókra sok teendő vár.

Ilyen Esztergom neve is, melyet egyesek Osztrihrom tót névből eredőnek állítanak. Holott igen könnyű bebizonyítani, hogy ezt a nevet a honfoglalás után csakhamar a latin Strigonium névalakkal együtt a mi színmagyar őseink adták a

primási székhelynek.

A Dunát a magyarok bejövetelekor az akkori rómaiak és görögök, Danubiusnak, Istrosnak is nevezték,* a németek Donau-nak, a szlávok pedig Dunajnak. Mi a szláv Dunaj név utolsó betűjét elhagytuk és azonnal Dunának kezdtük nevezni, mert a szó így inkább megfelelt nyelvünk szellemének. Donauból tehát nem vettük át a Duna szót. Esztergom neve tehát Istrogrom elnevezésből fejlődött ki.

Ámde őseink alig költöztek be az új hazába, már 898-ban kikémllették Olaszországot** és 899-ben az egész nemzet, bizonyára visszahagyva családjaikat és a szükséges őrizetet új otthonukban, Olaszországba indultak. Az olaszok a nagy tömeg harcost látva, ellenségnek nézték, annyival inkább, mert a lovas sereg úgy viselkedett, mintha Velencét is el akarta volna foglalni, midőn pedig látták, hogy az olaszok nem szívesen látják őket, sőt meg is támadták, a támadókat megverték és visszahúzódtak, de azért nem mentek haza, hanem 900. tavaszáig ott maradtak, anélkül, hogy valami további bántódásuk esett volna. Az írott emlékek szerint kétségtelen, hogy a bajor püspökök igyekeztek a magyarokat az Olaszországba való végleges átköltözésre bírni, de még azt is merném állítani, hogy a magyaroknak nem volt eszükben ez az átköltözökös, hanem fölhasználták a bajorok készségét, mellyel seregüknek a német földön való átvonulását fedezték, sőt még prémés ruháik helyett vászon öltözetet is kaptak a bajor püspököktől, így felszerelve jelentek meg a meleg Olaszországban. Az lehetséges, hogy Felső-Olaszországban több kisebb-nagyobb összeütközéssel történt az átvonulásuk, sőt talán ennivalót és takarmányt erőszakkal is elszedtek. De hogy az ilyen erőszakkal komolyabb harácsolás történt volna, ezt az olasz kútfők sem állítják.

Nézetem tehát az, hogy őseink Olaszországba inkább szemlélődés végett, az általuk már kémeiktől hallott és feldicsért országot akarták látni, sőt valószínű, hogy egyes előkelők akkor már Rómát is megnézték és annak pompás templomait látva, lelkükben az a vágy ébredezett, hogy az új hazában ők

* Biborban szül. Konstantin.

** Ősi Intézményeink című tanulmányom 26. sköz. 1.

is építsenek díszes templomokat, várakat és kastellymokat.

Arról nincs tudomásunk, hogy Perzsiában miféle épületeik voltak, lehet, hogy erre a mai Perzsiában megindítandó ásatások még egykor fényt fognak vetni. De az olyan nép, amely Perzsiában a Vendidádból kiérthető magasfokú lelki műveltséggel bírt, hamar szívta magába azokat az eszméket, melyeket a keresztény kultúrának és a régi római kultúra maradványainak gyors megértését lehetővé tették. Az tény, hogy a magyarok a Gesta Hungarorumnak tanúsága szerint már 945., 955. és 975. években a Gesta Hungarorum cím alatt nyomtatásban is kiadott* hagyományokat latin nyelven megírta, tehát jóval a kereszténységnek behozatala előtt már őseink, vagy legalább közülök egyesek, talán sokan tudtak latinul.

De elmondtam, hogy már jóval Szent István kora előtt akkor, mikor a honfoglalás után a különböző megszálló és telep helyek, a megyék megalakultak, már behívták az építéshez értő szárdokat és torontoi, tehát tarenti mesterembereket, de talán ugyanakkor hívták be Székesfehérvár, Esztergom, Nagyvárad első lakóinak a magvát, az olaszokat.

Ámde Veszprém neve azt bizonyítja, hogy a mi őseink nem ijedtek meg az üzleti tevékenykedéstől. Úgy látszik, Etelközben a szomszéd szkíta népektől, a Volga, Dnyeper és a Don folyókon általuk behozott prémárút megszerezték és azt talán a rutének földjén szintén szaporították és talán elefántaiknak hátán, Elefánt nevű régi községünk és róla elnevezett családunk is van, elhozták a sok prémet az új hazába és itt Veszprém, veszprémet, városát alapították meg, hol azt a közeli németek bizonyára szívesen vásárolták, de a behozott prém elfogytával Veszprémnek színmagyar lakosai kénytelenek voltak más kereskedelmi cikkel foglalkozni.

A Gesta Hungarorum szerint a magyaroknál a divek, a középázsiai manó alakok** szerepet játszottak. A Divek nemzetségnek nevét ezekkel a manókkal, a divekkel kell összefüggésbe hoznom és midőn a kereszténység felvétele után a divek, a manók emlegetése az egyháziak előtt nem volt kedves, akkor a címerképüket felcserélték a medvével és a divek

* Sebestyén Gyula kötete.

** Ipolyi Mitologia.

csak a névben tartatott fenn. Az, hogy itt a medvének, vagy vad-disznónak tót nevééről, a gyivákról volna szó, ezt azt hiszem egy nyelvész sem fogja komolyan állítani, de amit a nemzetségnek ősi magyar voltáról elmondottam, ez azt szintén kizárja. Különböben a gyivák inkább vadkant jelent és a medve: medvegy, pedig itt medve cimerről van szó.

Hogy pedig Trencsén vármegye nem a manót vette át címerébe, hanem a Rozsony, vagyis a Rozsos családnak későbbi eredetű címerét, ezt szintén a kereszténység hatásának kell betudnunk.*

Nyelvünknek Ó perzsa eredetét az a kis épületkő is alá-támasztja, hogy a perzsák a hatalmas Xerxest, perzsa főkirályt császárnak (igy) nevezték el, úgy miként egyik sokat harcoló másik főkirályukat is a katona (igy) melléknévvel díszítették föl. A császár melléknevet átvették az Egyiptomot is meghódító Xerxesnek révén az egyiptomiak, de úgy látszik valamelik kis szláv törzs is megemlékezik a császárról, mert bizonyára tudott arról, hogy a szkiták országának meghódítására behatoló Xerxest saját népe császárnak nevezte. A Magyar Etymologiai szótár szláv jövevény szónak gondolja, de az elmondottak bizonyítják, hogy az ó perzsa eredetű szó is annyit jelentett, hogy hatalmas. Ilyen szavat sokat találunk a szótárunkban, mert bizony úgy volt a dolog, hogy az uraltaji elméletnek az uralma alatt bizonyos tekintet volt nyelvünknek szláv eredetére, a mivel azonban senkit bántani nem akarok, mert hiszen épen így voltunk a többi Pauler-féle állításokkal is.

* A manót németben Schalkra kell fordítanunk. Nagy Károly az apátokat nevezte így; igazi értelme pajkos.

IV.

A magyarok költözködése.

A Vendidadban felsorolt 16 törzset, mely Perzsiának különböző tartományaiiban, ezek között a ma is, úgy mint régente Afganisztánnak nevezettben, valamint az előzőleg már felsoroltakban lakott népeket turk kunugoroknak mondták, de ez a kunugor név azt is jelenti, hogy valamennyien magyarok, úgy hogy a magyaroknak, vagyis az ó perzsáknak, a Zend, magyarul mondva a szent népnek 16 törzsük volt, melyekben összesen 160 nemzetség létezett, mert azt már tudnunk kellene, még ha erről kellően kifejezve Ranke vagy más író nem is beszél, hogy a turáni népeknek minden törzse 10 nemzetségből állt, viszont a szomszéd aramái népek törzseiben, miként ezt egyik tanulmányomban¹ már eléggé kifejtettem, tizenkét nemzetség volt. Alapos okunk van arra, hogy a szkita népeknél törzsenként öt-öt nemzetséget feltételezzünk.² A chinaiaknál és a mongol tatároknál nemzetségek nem léteztek, náluk csak hordákat találunk. Ennek okairól máskor fogok beszélni, de ezt már előbb is érintettem.

A 16 turk kunugor törzsből hét törzs Kézai szerint a magyar király, vagyis magus, magyar, megyer nemzetségből származó Álmosnak vezérlete alatt a visszamaradt, már régebben mozlimokká vált kunugor törzsek által, vallásuk miatt ősi

¹ Részletek az államok kialakulásáról írt, eddig egész terjedelemben meg nem jelent, műveimből.

² Bib. szül. Konstantin a besenyőknél beszél ennyiről.

otthonukból kiszorítottván, a turáni -- iráni -- perzsa nép egységnek egyik tartományából, Chorazinból kiszorítottván, északnak távozott és a Kaspi tengernek keleti partján a kazaroknak szomszédságában, a szkita népeknek Herodot szerinti ősi földjén, a Don és a Volga, vagyis az ITEL, ETEL folyóknak tövében, az ugynevezett maeotisi ingoványok között ideiglenesen, készleteiknek kiegészítése és pihenés, valamint a valamely okból visszamaradt három kabar nemzetségnek beérkezését várván, ott megszállottak és ott Kézai szerint három, bib. szül. Konstantin szerint pedig öt évet töltöttek. Ezt a Maeotist a magyarok Dontőnek, Etelköznek is nevezték.

Gardizi a mozlímokká vált törzseket feketéknek, a Jézus hitűeket pedig fehéreknek is nevezi.

Bennünket a bizanczi császárok, akik a kazarok fő-Khágánaival sűrű érintkezést folytattak, sőt velük rokonságban is állottak, állandóan, még a későbbi Árpád királyoknak idejében is turkoknak neveztek, sőt a szent Korona egyik alkatrészén is, mely mint ajándék a bizanczi császártól került hozzánk, a turkok királyának felírata olvasható görög nyelven. Ez a megszólítás, miként a fent elmondottakból kitűnik, teljes joggal illette meg népünket. A partus elnevezés mindössze arra vonatkozik, hogy a partusok is turáni turk népek voltak és hosszú időn keresztül közülök kerültek ki a perzsa egységnek a főkirályai, a miről az elnevezést használó Ottó császárnak a bizanczi rokonaitól tudomást kellett szereznie.

Az a három kabar nemzetség, mely Lebediában csatlakozott, azokból a mozlímokká vált, tehát a magyarokkal egy ugyanazon népnek kunugor törzseiből érkezett utánuk Maeotisba, melyek a magyaroktól még Perzsiában elszakadtak, hogy mint mohamedánusok, tehát mint feketék, mozlím hitűeknek terjesztése végett részben Perzsiában maradjanak, részben pedig a világ más tájain szétszóródva, általunk törököknek nevezve, éljenek vallás terjesztői törekvéseiknek.

De sok írónk, természetesen Pauler és Csánki iskolájába tartozók kétségbe vonják azt, hogy az a másik otthon, szerintem megszállóhely, a Maeotis, Lebedia lett volna, mert ők nem kívánának hitelt adni a bizanczi császároknak, amint nem adnak hitelt Kézai és részben a Névtelen jegyző efféle állításainak sem, mert ők a perzsa eredetről a baskir eredetnek kedvéért, mit sem akar-

nak egyebet tudni, mihez képest Kmoskó bib. szül. Konstantint megbizhatlan, jóformán elvetni való kutfőnek nyilvánítja, holott más, még a Kmoskó által idézett arabok is a bizanci császárnak adnak igazat.

Ugyanis Kmoskó Gardizi könyvéből a következő pontot is idézi.

A bulgárok tartománya és a szintén a bulgárokhoz tartozó eskel, talán egy kazar törzs, tartománya között van a magyarok határa. Ezek a magyarok Jézus hitűek, a korhelyek, a tärkärán közül. Vezérükkel huszezer lovas van; ezt a vezért Kenddének nevezik, ez az ő nagyobbik királyuk neve. Azt a vezért, a ki az ügyeket intézi Gulahnak hívják, a magyarok azt teszik, amit a Gulah, tehát a Gyula parancsol. Van egy pusztaságuk, amely csupa fü és tágas hely. Tartományuk hosszasága és szélessége száz farsang. Tartományuk a Rumi tengerével határos, melybe két gaihun folyó szakad. Ők e folyóvíz közelében laknak. A mikor a tél eljő, az a ki a gaihuntól távolabbra lakik, a gaihun közelébe tér vissza; télen azon a helyen van és halakat fogdosva, megélhetésre tesznek szert. A mi azt a gaihunt illeti, amely balra van tőlük a sagláb oldalán, van egy nép a rum körül, amely keresztény, ezeket nandur néven nevezik. Ezek a magyaroknál számosabbak ugyan, de gyengébbek.

Hogy pedig ezt a pontot megértsük, annak még a gondolatáról is le kell mondanunk, hogy a magyarok baskirok legyenek, mert hiszen ez a pont épen az ellenkezőt, a perzsa eredetet bizonyítja.

Az én történelmi, földrajzi tudásom és ítélőképességem szerint ugyanis ezt a pontot így kell értenünk.

A mongol tatár eredetű kazarok egyik törzse, mely bulgárnak nevezte magát, valamint a szintén bolgár törzshöz tartozó eskel nép tartománya között van a magyaroknak, vagyis a turk kunoknak a határa, kik Jézus hitűek és a tärkäránok, vagyis a turk kunok közül valók.

A tärkärán szó, amely korhelyt jelent, talán nem is tréfából, miként Kmoskó gondolja, került a szövegbe, hanem egyszerű elírási hiba a turk kunok helyet, úgy miként ilyen hibát a turkkun név említésénél úgy Gardizinál, mint más perzsa íróknál szintén találunk, úgy látszik nehéz volt ezt a szót pon-

tosan leírni, vagy az írók előtt nagyon is ismeretlen szó volt az. Szintén Kmoskó, de a mi turáni tudósaink is egész komolysággal említik az utigur nevet, a turáni tudósok pedig ugy ezt, valamint a kutugur, onugur népekre mint a török nép kialakulásának fontos tényezőire hivatkoznak, pedig ilyen nevű népek soha sem léteztek, mert nincs olyan komoly történelmi forrás, vagy talán író sincs, ki ilyen nevű népekről tudna, ha valamelyikben ezek a népnevek szerepelnek, úgy ez szintén csak elírási hibából történt és a kunugor törzseket kell ezek alatt a nevek alatt értenünk. Azt pedig már elmondottam, hogy kik voltak ezek a törzsek és hogy ők voltak azok, kik a magyaroknak a törökökkel való ugyanazonosságát, rokonságát létrehozták.

Az idézett közlésből azt is látjuk, hogy a kun magyarok között Jézus hitűek, tehát fehérek Ó-Perzsiából történt eljövetelük idejében, Lebedia megszálló helyükön már keresztények is voltak. A perzsa eredetről írt rövid előző tanulmányomban¹ már felhoztam, hogy a kereszténység Perzsiában a magyarok eljövele előtt már el volt terjedve, tehát ezt az állítást most az arab Gardizi megerősíti. Az a két kunugor törzs, melyről Lebediában szó lehet, a kabaroknak két nemzetsége, kik utóbb mint székelyek, Erdélyben telepedtek le. A harmadik kabar nemzetséget pedig vagy a Vág mellett, mint ugyancsak székelyeket, vagy mint palócainkat megtaláljuk. Ezek közé sorolhatjuk Borsod megye megalapítóját is.

Annak megemlézése végett, hogy az eljött két törzsnek népe milyen vallásu volt, elő kell adnom, hogy nem kételkedhetünk abban, hogy egyesek az ó-perzsa vallásnak voltak a hívei, mert azt a nagy ragaszkodást a vallási egységhez, mely Perzsiában az előző időkben szent intézményként uralmon volt, az új magyar hazában is érvényesíteni igyekeztek, amit a római egyházhoz való csatlakozásuk alkalmával oly fényesen meg is valósítottak és pedig oly alakban és olyan intézményekkel, melyekhez foghatókat Európának más népeinél nem találunk.

De a bejövő magyarok között már az Etel-közben mozli-mokat is, fekete turkkun törzset is találunk, de találunk fehéreket, Jézus tanainak követőit és pedig épen ezek voltak a

¹ A magyarok perzsa eredetűek. 1927.

Lebed, vagy Gyula, a nádor vezetése alatt álló 20000 lovassereg által képviselt két kabar nemzetség, kik Lebed vezérlete alatt mint előőrsök, elővédek, tehát székelők, úgy is mondhatnánk jó magyarsággal, hogy mint védelők, sereg előtt Kiev előtt elvonulva, magukra vonták a kievi Nesztornak figyelmét és Nesztor az Ugorokról, vagyis a magyarokról a következőket jegyezte föl.

Ezek után jöttek a pecsenigek, majd a fekete Ugorok, tehát a mohamedánus ugorok mentek Kiev mellett, később Oleg idejében.¹ A pecsenigekről tudjuk, hogy a szkita besenyők voltak, kik bizonyára szintén a Duna felé húzódtak, mert a kazarak a kunugorok segélyével elverték és üzték őket. Hogy melyik magyar népet, a palócokat, vagy a Vág mellé telepített székelőket értsük az Oleg idejében elvonulók alatt, azt megállapítani nem tudjuk, Nesztor feljegyzéséből csak azt tudhatjuk meg, hogy ezek feketék, tehát mohamedánusok voltak, mely adat még így is értékkel bír.

További feljegyzés szerint 898-ban vonultak a magyarok Kiev mellett a hegyen, amelyet ma Ugornak neveznek, pihenlek is, talán ez a hegy ma is így nevezetik, vagyis Magyar hegy. Megérkezvén a Dneperhez, ismét megállottak sátraikkal, mert úgy vándoroltak, mint im a polovecek.²

Ebből az adatból világosan megállapíthatjuk a palócok keletkezését.

De mielőtt folytatnám, előbb hivatkoznom kell Herodotra. Herodot a szkita népek földjéről beszélvén, elmondja, hogy a szkiták által lakott föld lenyulik a Kaspi tengernek északi csücskéig, tehát a Maeotis, a Don és az Itilnek a töve is a szkitáké, de ott kezdődik a turáni népeknek az országa. Itt nyugat felé pedig a Kaukázusnak északi lejtőjétől, valamint a Fekete tengernek északi partján szabad a szkita föld. A turániak, tehát a kunmagyarok pedig a Kaspi tenger keleti partját is birván, onnan el-el kalandoztak, természetesen legeltetés végett a szkiták földjére és ott a szláv szkitákkal érintkezvén, palócokká, fél magyarokká és fél szlávokká, felesökké, polovecekké váltak, ezt fejezi ki az, amit a jó Nesztor elbeszél, de ezért az adatáért igen nagy hálával tartozunk neki,

¹ A m. honf. kuttói 115. lap és Hodinka Az orosz évkönyvek 35. lap

² A m. honf. kuttói 369. és Hodinka Az orosz évkönyvek 41. lap.

mert már megértjük nem csak azt, hogy mit jelent a szava, de azt is, hogy miként értékelhetjük mi palóc testvéreinket hűs-
ges magyaroknak, hiszen a keveredést a megélhetésért való,
bizonyára Nesztor korában is nehéz küzdelem hozta létre.

Nem kételkedhetünk azonban, hogy sok jó kunmagyar
törzsünk a szlávok tengerében nem csak palócokká vált,
hanem teljesen el is szlávosodtak. Ezek közül a palócok közül
még fel-feltűnnek egyes néprétegek, melyek a finekkel, kik
Perm vidékén is laktak, érintkezésbe jutottak. Ezért történet-
íróink finugoroknak nevezték el a fineket, mely ugor-fin ke-
veredésnek azonban jelentősége, miként már említettem, nincs.

Talán kár is volna a Gardizi-féle bosszantó, a történelmi
tudásunkra és különösen ítélőképességünkre nézve szégyen-
teljes kérdéssel tovább foglalkozni.

Mi magyarok az ugor törzsekre vonatkozó tudásunknak
tágulása révén két értékes népünknek eredetét tudjuk megállá-
pítani. Az egyik az ugor törzsekből eredő székely nép, a má-
sik nép pedig a palócok, kik szintén ugorok, de palócokká
váltak a szkita nép által való elkeveredés révén, úgy ahogy ezt
Nesztor állítása bizonyítja. A határokra nézve a Herodot által
megadott leírásból azt állapíthatjuk meg, hogy a turk népek a
Kaspi tengernek keleti partján, egészen a Kaspi tenger északi
széléig laktak, hol a szkifáknak földje kezdődött, de utóbbiak
földjébe természetesen a maeotisi ingoványok belefoglalan-
dók; a magyarok költözködésének idejében a Maeotis körül a
szkita baskirok, továbbá a besenyők és rokonaik laktak, a
kunugorok pedig a Volga mellékén a szlávok területére is át-
át mentek, hogy ott legeltessenek, így váltak a szlávokkal való
érintkezés révén a kunugorok palócokká.

Nem kételkedhetünk abban, hogy Maeotis volt az a
Lebedia, melyben az ott visszamaradt magyarokat Julián a
XIII. században megtalálta és őket nemzetükhöz, a felkeresé-
sük iránt rendelkező királyukhoz elkalauzolta. De nekik és a
nemzetnek azt az örömet is megszerezte, hogy megmenekül-
hettek a biztos elszlávosodástól és a Perzsiából magukkal ho-
zott műveltség elvesztésétől.

Ha tehát a nagy tudósok minket a baskir ősohöz akar-
nak odacsapni, legyenek szivesek mindezeket, amiket a kut-
fökre hivatkozva Maeotistról és a keresztény igazi őseinkről el-

mondottam, kíséreljék meg összekapcsolni a kigyókat imádó baskirokkal, kik a kereszténységhez nagyobb arányban csakis a honfoglalás után csatlakoztak, a mi nemzetünk pedig a honfoglaláskor a görög császárral a bizanci kereszténységbe való együttes belépés iránt már tárgyalhatott.

Ami a Gardizi által említett Kendét és az általa vezényelt lovassereget, tehát a mindenesetre csizmás huszárokat illeti, mindenekelőtt meg kell állapítanom, hogy a lovasokat vezető Kende nem volt más, mint a mi vérünk, a Nyék nemzetségből származó Lebed, kit a mongol tatár kazarak főkágánja a magyarok kendéjévé, vagyis a főkágán helytartójává nevezett ki és mint ilyen, úgy viselkedik, mintha ő a magyarok főkirálya volna, de ilyenek a magyarok el nem ismerik, hanem az ő saját, már Perzsiából velük jött főemberüknek, a Nádornak, a Gyulának engedelmességek, a kendét pedig csak ideiglenesen türik, mert ahogy a főkágánnak hatalmi köréből távoznak, Árpád személyében, a Duna partján, vagy a nemzeti hagyományok szerint Pusztaszerezen vezérlőfejedelmet választanak. Valószínű, hogy az a vezér, maga a nádor, a Gyula volt.

Van egy pusztaságuk — folytatja Gardizi —, mely csupa fű és tágas hely. Tartományuk hosszúsága és szélessége száz farsang. Tartományok a Kaspi tengerrel határos, mely tengerbe két gajhun folyó szakad, ezek a Volga, vagyis Etil és a Don. Ők e folyóviz közelében laknak, mi alatt a Volgát kell értenünk. Amikor a tél eljön, az a ki a gaihuntól távolabbra lakik, a gaihun közelébe tér vissza; télen azon a helyen van és halakot fogdosva megélhetésre tesznek szert stb.

Gaihani egy arab író és a folyókat Gardizi bizonyára azért nevezi gaihunoknak, mert a folyóknak igazi neveit nem tudja, de Gaihani megnevezi és Gardizi a nevére és a Gaihani által megnevezett folyókra kíván utalni.*)

Még Julián és Rubruk tanuskodására kívánunk csak röviden utalni. Sem az egyik, sem a másik nem azt mondják, hogy a magyarok baskirok, vagy hogy a baskirok magyarok, hanem azt, hogy Julián a baskirok országában a Volga partján találta meg a magyarokat, kikkel magyarul beszélt és egymást megértettek; ha azok, akikkel Julián beszélt, nem magyarok lettek volna, hanem baskirok, akkor meg nem értették

*) Gaihani nevü községünk is van Erdélyben.

volna egymást. Ez már csak világos dolog, mert a baskirok szlávok voltak, Julián és Rubruk pedig aligha beszéltek szláv nyelvet.

Azt az előzetes ígéretemet leghát, hogy Gardizi és a Julián által nyújtott bizonyító anyag, valamint az összehasonlító nyelvészetre való hivatkozás teljesen értéktelen, immár bebizonyítottam.

A perzsa eredetre a már felhozott bizonyítékokon kívül még számtalan más adat is rendelkezésre áll.

De azt sem állíthatjuk, hogy Álmos lett volna a perzsiai, kunugor törzsek egységének legelső fejedelme, sőt feltelezhetjük, hogy Ügek már szintén vezérlő fejedelem volt, sőt a mogor, magus, magyar nevű ősük lehetett az első, ki vezérkedő voltával a nevét átruházta népére. Az tény, hogy a keleti népeknél a nemzetség, arról pedig a nép a vezetőről lett elnevezve a bizánczi népnek Parsuar nemzetségről, vagyis kis törzséről kapta a Perzsa nép a nevét, a Josephusnál szereplő Turgul, Torgal nép nevét bizonyára szintén az ilyen nevű nemzetségtől vette át és a népet, mely a Turgul, Torgal néptől eredt Turk népnek mondták, a területet pedig, ahol ez a nagyon kiterjedt turk nép lakott, Turánnak nevezték el és ez a Turán a mi ősi otthonunk. A turáni nép a szomszédságába Északkelet-Ázsiából bevándorolt iráni néppel egy nagy közös egységbe lépven, ezt a nagy egységet nevezi a történelem Turáni—Iráni egységnek, melyben a vezérszerepet az idők folyamán a perzsa nép és annak főkirályai ragadták kezükbe. Voltak azonban olyan korszakok is, midőn a turáni törzsekből származó főkirályok vitték a vezérszerepet, ilyen törzs a turáni partusok törzse.

A magyaroknak nyelve a Zend nyelv, mert ez a valódi ó-perzsa nyelv is. Szentnek neveztük, miként már mondtam, mink is mindazt, amit nagyrabecsülünk, vagy miként az ó-perzsák is Zendnek nevezték a szent könyveiket, intézményeiket, nyelvüket és nemzetüket is. Más népről nincs tudomása a történelemnek, melyről állítható volna, hogy a Zend néptől való eredetét oly kétségtelenül tudná bizonyítani, mit miként azt a magyarok tehetik.

A germánok megkisérelték nyelvüknek rokonságait az indo-germán nyelvészetnek révén a nagy részt perzsa, tehát turáni népek által lakott Indiához kötni, de kísérletük teljes sikertelenséggel végződött és ma már őseiket nem ott keresik,

hanem a Kaukázus és a keleti tenger között, holott jól tudhatnák, hogy más, mint szkíta népek ott nem laktak. Majd talán alkalmam lesz erről többet mondani. Hogy így szaporítsuk mink is a németeknek tudását, hogy miként mi is a történelmi tudománynak terén is sokat tanultunk tőlük, ez tehát csak viszonzás, ha mi is utbaigazítjuk őket.

Említhetném még a turáni eredetű Sumir népek országait is, melyeket mindig az élükön álló nemzetségekről neveztek el, de egy sokkal ismertebb népre, az Izraelitákra már utaltam.

Igaz az is, hogy midőn Árpád vezérlő fejedelem állt a magyaroknak az élén, Árpád népének is neveztek minket, amely elnevezés tisztán megfelelt a keleti népek ősi szokásainak, hogy a vezérről kell a népet nevezni. A magyar nemzetségek pedig nem csak az általuk megszállt birtokokat, de a nemzetségek népei részére megalkotott civitasokat, vármegyéket is sokszor saját nevükről nevezték el.

A Duna melletti Etelköz soha nem létezett, hiszen a magyarok a Duna mellé, mint az ígértföldjére, mint új otthonukba jöttek, hova Kievtől bocsátkoztak egyenesen le és nem a Kárpátokon átkelve hatoltak be az országba, hanem az Al-Duna mentén, amit bizonyít az a tény, hogy Árpádnak és a hét vezérnek népükkel együtt valahol az Al-Dunánál kellett tartózkodniuk akkor, midőn a görög császárokkal tárgyaltak; bib. szül. Konstantin közvetítette a tárgyalásokat a kazárok főkhágánja és a magyarok között, de bizonyára már akkor igyekezett a magyarokat a görög-keleti egyházba, annak egységébe bevonni, talán meg is ígérte nekik, hogy a belépés azzal fog járni, hogy önálló patriarchatust kapnak, ami a magyarok perzsiái állami szervezete mellett csábító ígért lehetett, mert Perzsiában az egyház teljesen össze volt forrva a nemzettel.

Már az előző sorokban említett tény, hogy Konstantin császár a keleti egyháznak behozatala iránt közvetlenül Árpáddal és népével lépett összeköttetésbe, nem pedig azon az úton, hogy hozzájuk egy-két hittérítőt küldött volna, bizonyítja azt a nagy szellemi fölényt, mely a bálványokat imádó, a keresztény hittérítőkkel csak idegenkedő szemmel érintkező baszkirok és az oda részben már mint keresztények érkező magyarok között volt. Odáig a magyarokat a nyugali, tehát a la-

tin egyházi kultúra még nem érinthette, de már ismerték a kereszténységet és már meg tudták becsülni annak áldásait, úgy lehet mondani, hogy már válogatni mertek a keleti és a nyugati kereszténység között és alig telt el száz év és már a római egyház kulturájának egységéhez csatlakoztak, hova a legnagyobb egyházi kitüntetéssel, az apostoli jelleggel fogadták be.

Míg a szlávok a honfoglalás idejében legfeljebb Knyazokkal és sztarosztákkal bírtak, addig a magyaroknak a vezérlő fejedelem és a törzsvezérek oldalán már egy magasrangú Gyulájuk is van, ki kétségtelenül a perzsáknál létezett nadir, nádor tisztét töltötte be. De már 907-ben kádár bírakat is választanak. Efféle magasállású tisztviselőkről a szlávoknál még évszázadokon keresztül sem lehetett szó.

Elhagyom most az ó-perzsáknál meglévő kitűnő lótenyésztésnek ismertetését, úgy hogy már századokkal előbb lóversenyeket és lovas vadászatokat rendeztek, voltak solymaik és kerecseny madaraik, mely utóbbiakról Kézai is megemlékezik. Vagy talán a kerecseny szó is baszkir eredetű?

Ugyanazoknak a kútfőknek és egyes kútfők szövegének megértésében jelentékeny különbségek mutatkoznak egyrészt közttem, másrészt Pauler, Csánki és követőik között és úgy vélem, hogy most, midőn figyelmeztetem Paulerékat a helyes értelemlre, valamennyien nekem lesznek kénytelenek igazat adni, mert hiszen a kérdéses szövegeket jól megfontolva, azokat másként, mint én teszem, megmagyarázni nem is lehet. Ezt nevezzük a történelmi ítélőképességnek és bizony, ennek a hiánya végzetes tévedésekre adott a jelen esetben okot. Ez eredményezte az Uralaltaji elméletet, ez eredményezte a baszkir ősoket, ez adott okot az intézmények idegenből való átvételének állítására, a perzsa ősokek megtagadására, az iskolákban és a történelmi tudományunkban tévtanoknak hirdetésére. Örülünk kell, hogy mindettől tudományunk végre megszabadulhat, és hosszú évtizedek után őseinket a nemzet visszanyerhette.

Rége, a történelmi időköt megelőző őskorban a különböző nevű törzsek és nemzetségek különböző nevek alatt szerepeltek; ezek lettek törzsekké és nemzetekké. Akik ezt az előadásomat legendaszerű mesének tekintik, azok tévednek, mert Kézai, a Névtelen és mások mindannyian történelmi hitelességű források, mindezt megerősítik.

Szent István az általa nyitott *Legenda* című könyvben mindezt kétségtelenül feljegyeztette, de miként hitelesen tudjuk, ez a királyi könyv elveszett, habár a későbbi királyok kerestették, többé elő nem került. Még ebből a könyvből meríthették hiányos adataikat Kézai és a névtelen is. De Julián, midőn őt IV. Béla király az Etelközbe, a Volga mellett visszamaradt magyar testvérek, kun-ugor törzsek megkeresésére kiküldötte, még a királyi könyvből vett adatok alapján ment egyenesen a Volga partjára, hol a magyarul beszélő testvéreket még megtalálta.

Gardizi Kmoskó ismertetése szerint kitűnően írja le az Etelközt, mely a Don és az Irtel folyók tövében, ahogy azok beszaladnak a Kazar, vagyis a Kaspi tengerbe — feküdt, tehát ez volt a Maeotis, az Etelköz, Lebedia; a Gaihunok nem folyók voltak, miként Kmoskó hiszi, hanem Gardizi csak utalni akar Gaihani arab földrajzíróra, aki bizonyára leírja és megnevezi a Dont és Etelt. Ott az ingoványok között találtak a hét vezérrel élükön a magyarok ideiglenes otthonukra és Gardizi tudósítója ott látta, hogy fehér kun-ugorok, vagyis magyarok, tehát keresztények is vannak közöttük, de voltak feketék is, tehát muzulimok, mely fekete (Niger) név alatt a Terstyánszky család családfáján¹ még az Árpád királyok korában is találkozunk a mohamedánus hitű családtagokkal vagy legalább emlékekkel.

De Gardizi hírvivője, valami utazó arab kereskedő, még arról is tud, hogy Gyula, a nádor volt Lebed Kendén kívül a legelőkelőbb magyar, akinek nagyobb tekintélye volt, mint Lebednek, habár ezt itt-ott királynak is nézték. Ezt a Gyulát, a nádort, húszezer fényes öltözötű huszárnak az élén is látta az arab tudósító, talán épen akkor, mikor lovasai élén Kiev felé elindult, hogy mint a magyaroknak elővédjét, ezt a húszezer lovas Erdélybe vezesse, míg a többi sereg a Duna felé tovább haladt, hol azután Árpád és Korzán, a Nyék nemzetségből való Lebed fia bib. szül. Konstantinnal tárgyalásokat folytatott. Gyulának a húszezer lovasa a Kabar törzsből való székelyek voltak.

Álmos Árpád atyja az új hazában többé nem szerepel

¹ Nagy Ivánnál, de tudok ilyenekről más családoknál is.

és utána közvetlenül Árpád lett vezérlő fejedelemmé. A vezérlő fejedelmi cím azért illeti őt meg, mert tényleg úgy ő, mint az utána jövő fejedelmek, a fejedelmi voltukon kívül vezérek is. Talán az olasz és egyes német hadjáratokban nem ők, hanem a törzsvezérek egyike, másika volt a vezér, úgy miként a germánok története szerint szintén a bizalmat érdemlő vezér gyűjtötte maga köré azokat a különböző törzsekből származó harcosokat, kik önként jelentkeztek. A germánoknál példákra erre nézve talán fölösleges is volna hivatkoznom, annyira sok ilyen, ismert adat van. Tacitus is beszél erről.

Rákóczi Ferencet a nemzet vezérlő fejedelmének hívta, semmi okot sem látok fennforogni arra nézve, hogy régi Árpádházi fejedelmeinket hasonlóan vezérlő fejedelmeknek ne nevezzük. De emléküket is úgy őrizzük meg, miként az ő harcosainak az utódai azt megőrzik.

V.

A különböző nemzetségek.

A magyar nemzetségek nevei között szerepel az Ursur nemzetség is. A perzsák rendszerint a név elé helyezik a jelzõt, melyet névhez kívánnak kapcsolni. Az Ursur tehát úgy olvasandó, hogy Sur, Suri ur. Megurazták tehát az õsrégi perzsa Suri nemzetségnek egyik tagját, de ez a megfeszítés az egész nemzetségnek szólt, mert a nemzetség szolgáltatta a nádirokat, a nádorokat; a nemzetség tagjai koronázták a fõkirályokat, õk õrítették a koronázási jelvényeket és közülök a legtekintélyesebb, kit úgy látszik a perzsa országgyûlés bízott ezzel meg, a fõkirályt is helyettesítette, úgy hogy a nadirt nem ugyan fõkirálynak, hanem csak királynak nevezték. ezért szerepelnek a perzsák történelmében a Nádírok, mint királyok.

Megérthetjük tehát, hogy a Suriakat uraknak mondták. Megértjük Nagy Suránynak és a Sur községeknek a nevét is.

A Gyulákat úgy Gardizí, mint pedig bib. s.ül. Konstantin a Nádírokhoz hasonló tekintéllyel bírónak mondják és így feltételezhetjük, hogy a honfoglalás idejében a Gyulák voltak a nádorok és õk maradtak Szent István koráig is, midõn tudjuk, hogy miként tûntek el a magyar történelmi multból. Talán a külföldön veszték el, de a Suriak nevét Nagy Surány és más községek, melyek a Sur nevet magukba zárták, megörökítették. A Gyula nevet a megkeresztelkedés jelének kell tekintenünk.

Kétségtelen, hogy Szent István koráig a Gyulák örökletes jögon bírták a nádori tisztet, sok építkezést végeztek és azt hiszem, hogy Nyitra vármegyének a civitas jelleget õk adták meg.

Ezt bizonyítja állandó szereplésük, de bizonyítja nagy hatalmuk is.

A Szent István korabeli öreg Gyula megépítette Gyula Fehérvárat, megépítette a nádori méltóságát kétségtelenül bizonyító Nádorfehérvárat is.

A fehér jelző ismét az építetőnek és népének keresztény voltát bizonyítja.

De valószínűleg az öreg Gyula Erdélynek védelmét is lehetővé tette; hét várat épített az ő várán kívül, melyeket nem volna nehéz megkeresni; az tény, hogy a védelem sulypontja a törcs váron, tehát a törzsváron nyugodott, mert ez zárta el a besenyők útját a székeleyek székeibe.

A Törzsvár nevet a szoros és a község tartotta fenn; maga a vár a későbbi Brassó lehet.

Az erdélyi hét vár keletről védte Magyarországot. Nádorfehérvár délről teljesíthette ezt a feladatot. Nyugaton őseink megépítették Dévényt és Pozsonyt, a nevek mutatják, hogy a várak magyar eredetűek; ugyanezt mutatják Trencsén, Árva, Szépes, Szepes, Munkács, Ungvár váraknak a neve is. Őseink tehát nagy tudást tanúsítottak arra nézve, hogy miként kell országukat várakkal körülbástyázni, hogy így a kulturát fenn tarthassák és terjeszthessék.

Neveléses volna tehát arra gondolnunk, hogy a magyarok ponyvasátrak alatt laktak és kerülték a várakat. Az a német utazó, aki ilyesmit írt, talán hadba vonult harcosoknak a sátor táborát, egyes utasokat, vagy pásztorokat látott, de ezek ma sem vetik meg a sátrat.

Az Őrs nemzetség valószínűleg Őrs atyjának, Acsádnak neve alatt szerepel. Őrsnek az őrséget mondták és nem az urat, miként mi magyarok hasonlóan járunk el.

*

Találunk azonban nem csak keleti gót, horvát, szlavon és német eredetű vagy nevű nemzetségeket, de a Pozsony megyében a Boczman nevű területen letelepedett és Pozsony várost megalapító nemzetséget Quád eredetűnek kell tartanom. Azt biztosnak kell vennünk, hogy a Pázmányok nem voltak egy eredetűek a Huntokkal, de arról sem tudnak sem a német, sem az olasz történelmi források, hogy olasz vagy német be-

vándorlók lettek volna, a Poczman, Pazman, Pozop név mégis germán névnek látszik lenni és így ők lesznek az a nemzetiség, mely nem Pozsonyt építette, hanem előkelőségénél, vagy birtokainál, Szent László királlyal való rokonságánál fogva is, valószínűleg Szent László király korában Pozsonyban alkotta meg a maga civitasát: Pozsony vármegyét.

De a hagyomány azt állítja, hogy Nyitra vármegyét is Szent László királynak idejében állították föl és a megyei címer is e mellett látszik tanuskodni; kun vitézt kaszabol össze a kunokkal harcoló Szent László, tehát egy beszélő címerről volna szó.

A honfoglalás idejében sok előkelő nemzetség telepedett Nyitra megye területén le. A megyer nemzetség Tótmegyeren Árpád nemzetségét képviselte. Ott találjuk a perzsa nádorok nemzetségét is, a Surokat, kik Surányban és annak környékén találhatók; egyes ágaik Malomszegen, Egyházszegen helyezhették el székhelyüket, tehát malomszék, egyházasszék.

Maga Nyitra vára azonban az országnak a kezében lehetett, elég fontos hely volt ahhoz és mielőtt a püspökség megkapta volna, országos, vagyis királyi várnagyok ültek abban. Nem is volt a nyitrai püspök soha ott főispán; ha történt volna, az csak a közjogi hanyatlás idején következhetett be, mikor már csak a személyi tekintélyre, vagy a vagyonra néztek.

Az ország kezén lévő nyitrai várba azonban a suriak nem helyezték a megyének székét, hanem a közeli Egerszegen volt az első időkben a megyének a székhelye.

Ugyancsak a Suri nemzetséghez tartozóknak állítom az erdélyi Gyulákat is, kik közül a fiatalabbikat Szent István üzte külföldre, fiait pedig, Buát és Bohnyát, kik erdélyi birtokosok voltak, Péter király 1045-ben ölette meg.¹

Ha Ajtony volt az utolsó Gyula, vagyis Nádor, ez arra mutatna, hogy a nádori méltóságnak örökletes jellege abban az időben megszűnt és a Szent Korona tanának életbeléptekor a nádorokat választani kezdték.

*

Mostani tanulmányomnak kizárólagos célja volt megdönteni az összehasonlító nyelvészetnek, a finn-ugor és az uralal-

¹ Ősi intézményeink. 170. és előző lapokon.

taji elméleteknek hitelét, valamint bebizonyítani a mi perzsa eredetünket, bebizonyítani azt, hogy nyelvünket intézményeinkkel együtt Perzsiából hoztuk magunkkal és mindezt mind a mai napig fenntartottuk, hiszen soha egy percre sem szüntünk meg magyarok lenni és sohasem szüntünk meg régi intézményeinket gyakorolni.

Lehetőleg összeszorítottam, kiválogattam a bizonyítási anyagot, abban a meggyőződésben tettem ezt, hogy az igazságnak bizonyításához nem szükséges a bőbeszédűség.

Természetes azonban, hogy sok nagy értékű mondani-valóm is kimaradt ebből a tanulmányomból; hogy mikor fogok új füzeteket kiadni, az sok különböző körülménytől függ.

Remélem, hogy olvasóim nem fogják csalódottan tenni le a füzetet.

Azt, amit megírtam, megszívelelésre a magyar nemzetnek ajánlom, talán szívesen fogadja.

A felnövő új történetíró nemzedék vegye tudomásul, hogy történelmet erős ítélőképességnek kifejlesztésével, a kutfőknek erős tanulmányozása útján lehet csak irni és reménylen, hogy az új nemzedék nem fog megfélekedezni arról, hogy sem mások tudásának lenézése, sem másoknak jóakarata nem pótolhatja sem a tudás hiányát, sem pedig az ítélőképesség kifejlesztésének szükséges voltát.

A turáni egyik törzs, a Sassanida Artaxerxes vezérlete alatt pártot ütött a makedoniai görög eredetű Szeleukidák ellen és őket kr. e. 226-ban elűzte és maga lépett mint főkirály a perzsa birodalom élére, úgy hogy az ő királyi háza uralmának idejére a pártosoknak, vagyis pártusok birodalmának is nevezték a perzsa birodalmat, a pártos elnevezés bizonyítja, hogy a partusok is mint ó-perzsák, magyarok voltak, mert a perzsa, turáni, iráni népek egysége állandóan fennállott. De a partus, pártos név azt is bizonyítja, hogy ők nem szkita, hanem turgal, torgal turáni eredetű nép. Valószínű, hogy Josephus ősrégi feljegyzések alapján használta a legrégibb neveket, tehát a Torgal, Turgal neveket, olyan időből, midőn az iráni-turáni egység még nem létesült.¹

¹ Nagyon igyekszem a régi évszámokra ügyelni, nehogy újból azzal vádoltassam, hogy az évszámokra sem tudok vigyázni, pedig most is csak-

A magyar név eredetéről már sokat írtam. De felette érdekes a Szenté Mágocs nemzetségnek a neve, mely annyit jelent, hogy Zende, tehát szente, vagyis Szende Mágocs, Magyar nemzetség. A Szende családot jól ismerjük, a hajdani honvédelmi miniszternek, Szende Bélának egyik fiát, mi iskola társai szkitának neveztük, mintha tudtuk volna, hogy sok író bennünket magyarokat a szkita eredetű baszkiroktól fog eredeztetni. Különös játéka a véletlen gyerekes pajkoskodásnak, Pauler Gyula akkor még nem írta meg könyveit. A nemzetség címerképében a három kinyílt rózsa méltán képviseli a szenteséget, a tulok szarv pedig az Achemenida főkirályi ház tulok fejének főekességét képezi. A szarvat, mely tulokfejet a Buzát-Haholdok címerében is megtaláljuk, de úgy látszik, ezek sok idővel utóbb, még Perzsiában is történhetett, keresztényekké váltak és ekkor illeszthették a két szarv közé a keresztet.¹ A Szende család Krassó megyei eredetű.

A Kartalnak, Korzának is nevezett nemzetséggel röviden foglalkoznom kell. Korzán a Nyék törzsből, nemzetségből származó Lebed Kendének volt a fia, ki Árpádnak a tanácsadója, előkelő embere. A nemzetség az akkori szokásoknak megfelelően Korzán idejétől kezdve Korzán nevét vette fel. Miután kétségtelen, hogy Árpád a honfoglaláskor az aquincumi várban, ahol úgy látszik Atilla is lakott, telepedett le, így a nagytekintélyű és állású Lebed szintén ott a közelében létesített lakhelyet és a budai Nyék nevű területen helyezte el saját népét, fia Korzán pedig a budai hegyekben felépítette Korzán várát. Hogy pedig Árpád templomot is építtetett az óbudai hegyoldalon, annak emlékét sok adat őrzi. Fehéregyház azt jelenti, hogy annak építője nem muzulmán volt, hanem keresztény.

A Kadar-Kalász nemzetség, a Kadar bíró és Kalász vagy Kalóz, tehát két egyesült nemzetségről van szó.

Miskolc nemzetség neve Miskóból ered.

A Nopok-Mezte, Mezta nemzetség kettős nevéből, a Mezta szlávul mesztót, várost jelent. Nopoc név azonban inkább magyar eredetre mutat és a kettős név alatt Krassó megyének

nem sajtóhiba csúszott be a könyvembe, úgy miként efféle valamellik régibb füzetemben történt és azért tudatlannak lettem nyilvánítva.

¹ A nemzetségek nevére és a nemzetségi címerekre vonatkozó e részben a nyersanyagot Karácsonyi: Magyar Nemzetségek c. kötetéből vettem.

székét, székhelyét kell értenünk, mely megyét a Nopoc nemzetség alkotta meg. Kálmán király a Mesta nemzetség egyik tagjának, princepsnek, tehát a nemzetség fejének adományozta Krassó városát, mely odáig Szatmár megyéhez tartozhatott, de Kálmán adománya következtében önálló megyévé vált. Kraszna aligha lehetett Krassó, de Szilágy megye terjedhetett a Dunáig.

A Meyz nemzetség neve mész.

Mile nemzetség millét, ezret jelenthet.

Misel szlávul észet jelent és így ez bölcs nemzetség lehetett.

Lőcs nemzetség neve világos. Lőrinte pedig Lőrinc.

Ludány, Ladan, Ladány nemzetség a lud szóval függ össze. Nincs tehát okunk ezt a nemzetséget szláv eredetűnek állítani, mert a szlávok husznak mondják a libát, ebből a szláv szóból ered Husznak a neve.

Kolcs, Kocs nemzetség neve a kocsi szóból ered.

Kompolt jóformán kompótra vagy kompra utal.

Káta nemzetség Katának is iratik.

Koppán, Katpan nemzetség kappan lesz.

Kaplyon nemzetség neve a káplán, der Kaplan szóból eredhet.

Kador nemzetség ismét a Kadár bíró nevét örökíti meg.

Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a németeknél szintén használatosak voltak a tréfás, gúnyolódó családi nevek és címerek, úgy hogy egy régi német heraldikus egész kötetre valót szedett össze és az általa kiadott, sok szép címerrel diszített könyvet jól ismerem. Hasonlóan kell méltatnunk az alább említendő különböző neveket is.

Pelis nemzetség és a hegység neve Peles, Peleske.

A Pok nemzetség neve Pókból ered.

Pécs város nevét a Péc nemzetségtől vette át.

Buda városnak nevét Atilla rokonságának köréből adták a magyarok, ami bizonyítja nemcsak azt, hogy az Atillára vonatkozó mondakört már Európában megismerték, hanem egyúttal azt is, hogy az a mondakör fejleszthette ki náluk a hunnoktól való eredet lehetőségét. Budának német neve Ofen, viszont arra látszik utalni, hogy a hunnok nyelvén a Buda szó kemencét jelentett.

Pest nevét épen ezek a kemencék adták meg, mert a budai hegyek' mészkövét hajókon az épülő Pest város helyére, a

Duna balpartjára szállították és itt a felvidékről, lehozott szlávok segítségével állított kemencékben, melyeket ők ma is pecnek neveznek, égették ki és a magyarok a kemencéknek helyét Pestnek nevezték el. Így építették meg nemcsak a pesti várat, hanem a várost is, ez lett a mi Budapestünk, mely mindannyiunknak öröme virágzik és növekszik.

A Zend, szent szó nemcsak a Sente Mágócs nemzetségnek nevében, hanem sok városnak és helységnek a nevében is meg lett őrizve.

A nemzetség nevét úgy kell értelmeznünk, hogy az a Zend, szente, zende Mágócs, magyar nemzetség. Ahogy a Mágócs nevet egyik községünk viseli, hasonlóan Zenta és Szentes községek viselik a Zend nevet is. A Szende név a nemzetségnek cimere szerint is nagyon megillette nemcsak a családot, hanem az egész nemzetséget is, mert szép három kinyílt rózsát találunk a nemzetség cimérében.¹

Ják nemzetség neve ajakra, Szolnok neve szónokra, de a Szalók nemzetségre is mutat.

Kacsics nemzetség kacsik, kacsók.²

Zólyom, tótul Zolovszka stolica, de genere Zoloch, tehát egyik nemzetségünknek alapítása. Ugyancsak Baja nevét a Szalók nemzetség egyik tagjának nevében megtaláljuk.³

Kalatha nemzetség neve kaloda.

Turzok erdő Tuzok erdő.

Tardoskedd, Turzok, Tuzok keddje ; kedd pedig Ketted-napja a hétnek, tehát a hét fejét követő napon tarthatták a vásárt.

A Szerda neve is megvan sok községnek a nevében örökítve, magának a napnak neve pedig a szer szóból ered, mert az nap volt szokásban szabályokat, törvényeket szerezni, úgy hogy jóformán azt is lehetne feltételeznünk, hogy a vérszerződés napját örökítették meg a szerda szóval.

A péntek neve a görög bőjti nappal függ össze, a szombat pedig a sabbassal, a vasárnap pedig a vásár napja volt, mert a román kori templomok közül Bátban, Divéken, Baka-

¹ Karácsonyi könyve III. kötet cimereképei között.

² Ugyanott II. 266.

³ Ugyanott III. 55.

bányán és sok más helyen található körfalak védelmet nyújtottak az árusoknak úgy, miként a vevőknek is.

Tátony nemzetség neve, a Táton, tátos szóból ered.¹

Tét nemzetség neve maga a cselekedet, tevés, Tétény, a cselekmény.

Szabadka, sobotica, Szombatka.

Torda, Turda,

Turzó család neve Tuzok szóból ered. tehát magyar család.

Tördemic, Turdomic, Turdoméz, mind összefügg a Tordával.

A Gerelye, Geregye nemzetség neve a Gerely fegyverrel függ össze.

Privigye családi levéltáram egyik általam már a Turulban kiadott oklevél szerint Prügye volt, ami teljesen magyar szónak tűnik föl, de értelmét nem tudom, nyelvészeinknek kellene azt keresniök.

Türje nemzetség neve a tőrésre, türelemre int.

Tyukod a tyukkal függ össze.

Ugróc az ugrás, Vaja a vaj szóból származik.

Tolmány a tollra mutat.

Őseink úgy látszik a somból épen úgy készítettek borhoz való italt, miként a szőlőből. Somló, Somoskő, sőt Zombor, Sombor helynevek ezt erősen bizonyítják.

Épen ilyen érdekesekek a sokféle mály, mély, Neszmély, a borfélések nevei.

Turuluka, Turó rét, ahol a turót adó birkát legeltették. A luka tót szó és rétet jelent.

Csermeny nemzetség neve a Csermely szóból ered.

A Zsemler nemzetség az ember szóra utal.

Falkas Dovorán község az ott elhelyezve volt kutya farkára mutat.

Vác város neve azt bizonyítja, hogy a németek Vácot vásárolták össze és rakták hajókra a búzát és ezért a búzát, mely náluk nem igen termelt meg, mert csak rozsot, Korn, termeltek, Waitzennek nevezték el, a magyarok pedig a Waitzen szót városukra ruházták és azt Vácra magyarosították.

Harankülése község Harangülés,² a harangnak a széke.

¹ Ugyanott III. 79.

² Karácsonyi id. m. II. 133. t.

A Muraközben fekvő Terestyántornya, Tristiánnak, Terestyénnek a tornya.

Essegvára Veszprém megyében, Szegvár tehát székvára,
Csudamajor Barsban, csoda szerűen jó ma is.

Csurda folyás a zemberiek volt falujában, a tehén csordának az itató, vagy álló helye és ha víz van benne, akkor láttam, hogy ma is annak használják.

Hódos, Hódrusbánya, nemzetség és község területén hódok tanyázhattak.

Atyusz nemzetség az Atyustói ered.

Szikszó, szikes só.

Pomáz, pománc, tehát udvari bohóc tulajdona lehetett.

Csalitos hely a csalogányok ligete. Csaltic község.

Tarjánt tarajos hegyek környezik.

Szikince patak szűk völgyben szalad, melyet felső folyásában sziklás partok környeznek.

Végles egy ideig az északi részekben, az északi Vág völgy irányában leshely volt.

Szamos folyó számos, nagy vizű.

Nagy Tiván nemzetség nagy zsvány lehetett.

Németi nemzetség kell hogy német eredetű legyen. Mi a germánoknak német nevét a Tacitus által említett nemeter nevű germán nemzetségtől vettük át, bizonyára akkor, midőn a magyarok Germániában kószálván, ott talán elsőnek ezt a nemzetséget ismerték meg és így róla nevezték el az összes germán törzseket németeknek.

Viszont a germánok a Nestor által reánk ruházott Ugor, Uhor elnevezés alapján alakították ki az Ungar nevet.

Petenye a pete szóból ered. A heny, az geny.

Fellette ajánlatos volna, ha nyelvészeink a régi okiratokból és egyéb nyelvemlékekből, az eltűnt községek neveiből, de a patakok, a dülők és szőlők neveiből is kiszednék a magyarosan hangzó szavakat és azokat minden irányban bonckés alá vennék, akkor még a legjelentéktelenebb ősi magyar szavainknak az értelmét is meg tudnók fejteni és sok idegen eredetű szavunkat nyelvünkben kiküszöbölhetnők.

Ilyen a száda, szád szó is, Bikszád, Büknek, Bük községnek, Szada, Szádeczne, Szádek, Szádelő és sok más községnek, azok bányáinak, szűk völgyeinek, sőt talán barlang-

szerű nyílásainak a torka, a szája, melyeken a mélybe, a földbe lehet behatolni. Ezt az értelmet tulajdonítom a szád szónak. A szanda szónak azonban már más értelműnek kell lennie.

De még több nemzetségről, melyekre pedig sulyt kell helyeznem, megfelelkeztem.

Az egyik az olasz nemzelbe olvadt szárdokot vezette Magyarországra, ez a Gutkeled, Gót-kelet nemzetség, mely név azt bizonyítja, hogy keleti gót eredetű, úgy miként a szárdok is azok. A bejött nemzetségnek tagjai lehettek az építkezések nagy mesterei.

A másik nemzetség neve megható emlékét őrzi meg annak, hogy mennyire tudták őseink még az itt talált szláv ajku népeknek vitéz tagjait is megbecsülni, csak úgy, miként a saját őseikkel tették.

A tótországi nemzetségek között találjuk a kétségtelenül szerb eredetű vitéz Hutim Janimnak a nemzetségét, kit magyarvezére tüntetett ki ezzel a dicsőítő, szeretetteljes névvel: az én vitéz Hutim Janim.

De ott van a Várat Imirich név is, mert bizonyosan várat szerzett vitézségével magyar vezérének.

Thurja a Törje magyar nemzetséggel azonos, mert ez is törte az ellenséget.

Tolzconth is magyar eredetű név, úgy a Tholonych, Surló, Ráta, réte, Rác, Priba, Pribel, kozich, Poruba, Pozdemér, Pozdomér, Pusztamér, Pannonia, Ladikovics, ladikból, Crassics Krasóból, Koranicsanics Koránból, Chorazanból, Kamarca, kamarából, Grobics, gorombából, Goszlics, guszlicából, Dragoszlavics, drága szlávból. Cincemér, cincogó mérből, Bucska Bucsk, Bacsk, Bacskády szerű névből, Bratika, Bracon a bráca szóból, Bonyamite, a Bonyhád névből.

A horvát nemzetségek között Dlamozanin dalmát eredetű lesz. Boity, Bajcs, Bács, bácsika, Bácska. Csudomirich, Csoda Imirich, Csoda Imre, csoda mirigy, golyva.

Dravilcsin név a Drávával függ össze.

Doganity, Dugonics Titusznak a neve.

A nyitramegyei Helbén község neve úgy látszik tatár eredetű a Hlevanin nemzetség nevével ugyanez. A tót a disznólat mondja chljevnek.

Kacsity a magyar Kacsics nemzetségnek felel meg.

Kriscelko névben a kereszt és Czelk, de Máriacel nevét is feltehetjük, úgy hogy állíthatnók, hogy a honfoglaláskor Máriacel is a mienk volt.

Kukar, Kuchar szakács lehet.

Mogorovity, mogor, magyar szóból ered.

Murity, a Mura folyó nevével függ össze.

Polity, Poletcsity név a Hipolit névhez fűződik.

Lesina a les szóból ered, Lestyén község a Rudnó völgyben, a Szlavagosztoknál is szerepel.

Subity, subás, épen úgy a Szubinity.

Szvacsity, Szvastics, a Szent, szvati szóból eredhet.

Tugomirity, Szvatagorics a szent hegyi Dagomér. Szvatagora, hora.

Virevity, Virovnik, virágzik.

Zudinity, Zudinich, sudnik, biró,

A hős Zrinyi, a Szerém, Szörény, Szerény megyétől kapta a nevét. Zerín, Zrin, Zrinyi alakban jött az létre. Tehát semnem szláv, sem nem dalmát, de olasz sem, hanem magyar eredetű, úgy a Szigetvárát védő nagy hős, mint pedig a magyar asszonyoknak legnagyobb hőse, Zrinyi Ilona, a költő és a vértanu Zrinyiek is, csak úgy, miként magyar Hunyady és magyarok a Rákócziak is.

Szoboszlavics, a Szoboszló, Szob névből eredhet, de nem a magyarok vették át, csak átadhatták.

Czegléd, Széklád, Léd, Lád, nemzetség székhelye.

A Selmezbánya melletti Szitnya hegy nevét a Szittyáktól kapta, kik a névtelennek és Kézainak tanusága szerint is a magyaroknak élénk emlékezetében maradtak. Az ezüst neve az üsttel állhat összefüggésben, mert azt üstökben választották el az ólomtól, ami akkor csak ócska értéktelen lom volt. Kőrmöcbánya neve kell, hogy a körömmel függjön össze. Aranyuk a perzsáknak töméntelen volt, ami a történelmükből kilünik és a rómaiaknak sokszor fizetett hadisarc, de a rómaiak fosztogatásai is ezt eléggé igazolják. Az aranynek a nevét magukkal hozták, mert azt hegy, folyó és sok helynév bizonyítja. A köröm szó összefügghet olyan, a körömhöz hasonló, kemény ércből készült kézi eszközhöz, melyet az arany keménységének próbájánál használtak.

Surló nemzetség neve zsurlófű szóból ered.

Tholonygh anyyi, mint tolonýüg.

Krassics, Krassó Szörény, Szerény, megye.

Jamnica gödrös, a Karszt gödrei miatt, melyekkel a Karszt vidék, az Unna tája tele van, hiszen ott jártam, mikor Bihá-csot elfoglaltuk.

Gyurzo anyyi, mint Györgye.

Grobics, goromba.

Drugsen, trukszen, asztalnok.

Derzivaj, dérzshivaj, derék zshivaj.

Jastreb, Jaska, ragadozó madár.

Colcoc, Clokoch, Kalkóc, Galgóc, talán Galgen. akasztófa szóból.

Bucska, boska, bocska, Bocskay.¹

Bratila, Bratyiból.

Bonyanim, bányáim.

Bát, báty, bátya. Bát német neve Frauenmarkt maga beszél, hajdani német lakosai adták neki.

Batéz, batyel, talán bátyból.

Zágráb, Zabrag, Zabreh hegymögötti. megtelel a fekvésnek.

Bana, banya, bánya.

Nána, nanya.

Gyármán, gyártmány, gyurmán.

Karatna, Garatna.

Vásony, vásolt.

Vérbulcs, vérbölcs.

Veskeny, Vezekény, veszekedő.

Vezseny, veszen, vesz.

Virtela, talán urféle vagy örtel.

Vojk, Vajk.

Palást község neve köpönyeg vagy palast, palota.

Zórárd, Závár.

Kadocsa és Kadicsa kadar szóból.

Csarnok, Csarnuk, Csornok község Nyitra vm.

Churt, kürt.

Csabi, csáb, csábító, Csáp, Csápor községek is.

Gogán, Kágán, Kochan szlávosan.

Étre, étre, étkezésre.

¹ Karácsonyi id. m. II. 196.

Cereny, csereny, cser fából.

Teremes, Tormos község is, termes.

Pudur, pödör.

Nosztrokóc, talán a mi (noster) Sztrokócunk.

Otrokócs, Osztrokóc, az Osztrolucky családé, de éles, hegyes rét is lehet.

Nolcsa, nyolcad, nyolc tehát nolc.

Hét a hétnek hét napja.

Hónap, holnap.

Távol áll tőlem ezeket a megfejtéseket véglegeseknek venni, hiszen a bírálatra a nyelvészeink is hivatta vannak.

De történelmi és földrajzi szempontból is bírálat kell, sőt a felsorolt nemzetségek nagy tömegét tekintve, erre nézve még én is kötelességemnek fogom tartani, más alkalommal bizonyos felvilágosításokat nyújtani, de már most utalok arra, hogy Tacitus is igen nagy számu germán nemzetséget sorolt munkájában fel. Egyes nemzetségeket én azonban ki is hagytam.

A bib. szül. Konstantin által említett törzs és nemzetségi vezérekről az Ősi Intézményeinkről írt munkámban egyet-mást elmondottam. Mostani tanulmányom messze túlterjeszkedik azon, amit akkor elmondottam. Reményilem, hogy most eddigi tanulmányaimról végre, az annyiszor kért bírálatot megfogom kapni és nem leszek egyszerűen ismét arra utalva, hogy forduljak a magyar oklevelekből meríthető anyaghoz. Ahogy akkor sem fogadtam ezt a tanácsot, hasonlóan most sem tudnám követni.

Mert történelmi anyagommal most már a nemzet elé léptem és talán az sem tűrné el, hogy ezt a fontos anyagot egyszerűen elejtsem, annál kevésbé tehetném ezt meg, mert nincs okom, hogy a bírálattól elvonjam mindazt, a mit kifejtettem. Sőt szeretném, ha a világtörténelmi vonatkozású állításaim is szigorúan megbíráltatnának.

Ilyen állításaim a germán, a német népeknek hűbéri szervezetének kialakulására vonatkozó megállapításom, melyre még sem itthon, sem tudtommal külföldön sem kaptam bírálatot.

Ehhez most hozzájárult a germánoknak turáni eredetére vonatkozó állításom, midőn arra is vállalkozom, hogy azt az időhatárt is megszabjam, midőn a germánoknak a turániaktól

történt elszakadása, tehát Európába történt költözködése megtörtént.

A Vendidáról is sok olyant beszéltem, ami a világtörténelmet kell, hogy érdekelje.

De más, szintén fontos dolgokról beszéltem még, melyek nem csak a magyarokat, valamint a germánokat érdeklik, hanem már ezeknek a révén is a világtörténelem iránt érdeklődő minden nemzetet, minden történetírót. Ilyen a többféle elméleteknek, ezek között a finn-ugor elméletnek a megdöntése is.

De a Vendidaddal kapcsolatos feladataimat sem fejeztem még be, ezt szeretném legközelebb első sorban befejezni és mihelyt képes leszek, ismét munkához fogok, hogy ezt, mint a nemzetünkre nézve is a legértékesebbet vegyem elsőnek, mert hiszen ősrégi alkotmányunk kialakulásáról lesz szó, ezt kell tehát megírnom. A munkakedv megvan, csak legyen meg hozzá az erő is.

